

Opinnäytetyö (AMK)

Energia- ja ympäristötekniikka

2018

Mari Paloniemi

ALKUKARTOITUS
KIERRÄTYSTAVOISTA
JÄTENEUVONNAN VAIKUTTA-
VUUDEN TUTKIMISELLE
TURUSSA

Mari Paloniemi

ALKUKARTOITUS KIERRÄTYSTAVOISTA JÄTENEUVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TUTKIMISELLE TURUSSA

Opinnäytetyö perustuu Telaketju-hankkeeseen, jonka päämääränä on luoda valtakunnallinen tekstiilien lajittelu- ja hyödyntämisketju. Osana hanketta tutkitaan jäteneuvonnan vaikuttavuutta. Tutkimusalueena on Turun itäinen keskusta, jossa osa kiinteistöistä saa kohdennettua jäteneuvontaa hankkeen ajan. Ennen kohdennetun neuvonnan aloittamista alueelle jaettiin kierrätyskysely. Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin kyselyn vastauksia ja muodostettiin kuvaus alkutilanteesta. Hankkeen lopussa alueelle jaetaan kysely uudelleen ja kyselyiden tuloksien vertailussa nähdään jäteneuvonnan vaikutus ihmisten tietoihin ja kierrätystapoihin.

Kyselyssä tiedusteltiin asukkaiden jätteiden lajittelutapoja ja siihen liittyviä taustatekijöitä, kuten lajitteluhalukkuutta lisääviä ja vähentäviä tekijöitä. Kyselyjä jaettiin kesällä 2017 omakoti-, rivitalo- ja kerrostaloaluille, jotta niiden keskinäisiä eroja pystyttäisiin vertailemaan. Alkukartoitusta varten tarkasteltiin myös vanhempia jäteneuvontaan liittyviä tutkimuksia Turun seudulla.

Tulosten perusteella ihmiset kierrättävät melko tunnollisesti useita jätteitä. Vastaajien joukosta eläkeläiset korostuivat, ja nuoret aikuiset ja muut kuin suomenkieliset puuttuivat, vaikka Varissuon asukkaista melkein puolet eivät puhu äidinkielenään suomea. Kolmasosa vastaajista ei ollut kuullutkaan käyttökelvottoman tekstiilin keräyksestä ja kaksi kymmenestä oli perehtynyt asiaan, loput olivat vain kuulleet asiasta. Eri talotyypeistä rivitaloissa kierrätetään eniten. Omakotitaloissa kierrätetään muita useammin muovivaatteita ja sähkölaitteita. Kerrostaloissa puolestaan kierrätetään muita useammin biojätettä. Kierrätys koettiin tärkeäksi, melko helpoksi ja osaksi arkea.

Toivotuissa neuvontakanavissa korostui painettu ja kotiin tuotu materiaali, kuten sanomalehdet tai radio, taloyhtiön tiedote sekä Huomiselle-asukaslehti. Kierrätyspalvelukkuutta vähentävät eniten jätteen vastaanottoa paikan kaukaisuus sekä kodin puutteelliset tilat lajitteluun ja säilytykseen. Käyttökelvottoman tekstiilin eli poistotekstiilin kierrätyspalvelukkuutta lisääisi tiedot vastaanottoa paikoista ja lajitteluohjeesta sekä astian kätevä sijainti erityisesti taloyhtiön oma keräysastia olisi mieluinen.

ASIASANAT:

kierrätys, jäteneuvonta, lajittelu, poistotekstiili

Mari Paloniemi

EXAMINING RECYCLING HABITS IN TURKU FOR STUDYING THE EFFECTS OF WASTE DISPOSAL ADVICE

This thesis is based on Telaketju project that aims to create a national textile recycling system for the end-of-life textiles. The project involves also researching the effects of waste disposal advice. This is executed by a survey that examines the current habits related to waste sorting in households and the background factors affecting them. Selected households then get advice about recycling end-of-life textiles while others don't. In the closure phase of the project, the same survey is sent again and then analyzed and compared to the first survey. The results show the effects of waste disposal advice.

In this study the first waste disposal survey was analyzed. The survey was distributed to households in the eastern parts of Turku in the summer of 2017. Major part of the residents who replied were senior citizens and there were barely any young adults. The region has a lot of immigrants but the vast majority of answers were from people whose native language is Finnish.

Based on the results the residents recycle well a variety of household waste. This was expected as many older studies state the same. The differences between people living in terraced houses, (semi-) detached houses and apartment buildings were compared. A lot of families lived on terraced houses and they were the most eager recyclers. Residents of detached houses recycled plastic and electrical appliances more often than others. As for the apartment buildings, their residents recycled bio waste the most. All and all people thought that recycling is important, quite easy and part of their everyday life. Distant sorting stations and inadequate sorting spaces at home were the biggest reasons to reduce the will to recycle waste.

Only 20 % of the respondents were well-informed about the project. The most effective information channels, according to the respondents, would be: newspaper, radio, bulletin from housing cooperative and Huomiselle magazine published by the local waste management company. According to the results, information and knowledge of end-of-life textiles and sorting stations would increase recycling. Also, the location of the sorting stations is important.

KEYWORDS:

recycling, textile recycling, waste sorting, waste disposal advice

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	7
2 KÄSITTEITÄ	9
3 JÄTTEIDEN KIERRÄTYS	12
3.1 Tekstiilien kierrätys	12
3.2 Etusijajärjestys	13
4 JÄTENEUVONTA	15
5 TEKSTIILIN KIERRÄTYSHANKKEITA	16
5.1 Tekstiili 2.0	16
5.2 Telaketju – Tekstiilin keräys, lajittelu ja hyödyntämisketju	17
5.3 Neuvonnan vaikuttavuustutkimus	19
6 AINEISTO JA MENETELMÄT	20
6.1 Kyselylomake	21
6.2 Tutkimusasetelma	21
6.3 Kohdattuja ongelmia	22
6.4 Webropol	23
6.5 Kyselyn vastaajat	24
7 NEUVONNAN VAIKUTTAVUUS KIERRÄTYSTOTTUMUKSIIN	30
8 TULOKSET JA NIIDEN TARKASTELU	34
8.1 Kyselyn vastaukset lyhyesti	35
8.2 Kyselyn tulokset kysymyskohdittain	35
8.3 Eroavaisuudet asuntotyypeittäin	44
9 JOHTOPÄÄTÖKSET	51
LÄHTEET	57

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

KUVAT

Kuva 1. Jätteiden käsittelyn etusijajärjestys (ELY-keskus 2016).	14
Kuva 2. Poistotekstiilin lajitteluohje (Tekstiili 2.0 visuaalinen raportti, kuluttajaneuvonta).	16
Kuva 3. Telaketju-hanke (Telaketjun projektisuunnitelma, 7).	18
Kuva 4. Pilottialue Turun itäisessä keskuksessa sekä suunnitellut keräyspisteiden sijainnit (LSJH).	22

KUVIOT

Kuvio 1. Vastaajien äidinkieli (n=438)	24
Kuvio 2. Kyselyn sukupuolijakauma (n=442)	24
Kuvio 3. Vastaajat ikäryhmittäin (n=440)	25
Kuvio 4. Vastaajien asuntotyytit (n=434)	26
Kuvio 5. Vastaajat asuinalueittain (n=438)	26
Kuvio 6. Kotitalousjakauma (n=435)	27
Kuvio 7. Koulutusjakauma (n=434)	27
Kuvio 8. Vastaajien työtilanne (n=437)	28
Kuvio 9. Kyselyn vastaajien kierrätystottumukset. (n=452).	36
Kuvio 10. Lajitteluhaluukkuutta vähentäviä tekijöitä kyselyn vastaajien mukaan. 2017 (n=406).	37
Kuvio 11. Tiedon leviäminen vastaajien keskuuteen käyttökeltottomien tekstiilien keräyksestä Turun seudulla. (n=441).	39
Kuvio 12. Käyttökeltottoman tekstiilin lajitteluhalua lisäävät tekijät (n=452).	40
Kuvio 13. Vastaajien näkemykset käyttökeltottoman tekstiilin keräysastiaan kuuluvista tuotteista. (n=436).	41
Kuvio 14. Vastaajien tiedonlähteet käyttökeltottoman tekstiilin lajitteluohjeista ja vastaanottopaikoista (n=452).	42
Kuvio 15. Tiedonlähteet, joista vastaajat toivoisivat jatkossa saavansa tietoa tekstiilien lajitteluohjeista ja vastaanottopaikoista (n=452).	43

TAULUKOT

Taulukko 1. Suuralue Varissuo-Vaalan väestöjakauma iän ja kielen perusteella vuonna 2016 (Turun kaupungin tilastollinen vuosikirja)	29
Taulukko 2. Asenteet kierrättämiseen kyselyn mukaan (n=443).	38
Taulukko 3. Tärkeimmät tavat, joilla vastaajat haluavat saada lisätietoa tekstiilin lajitteluohjeista ja vastaanottoaikoista.	44
Taulukko 4. Eri jätteiden ahkerien kierrättäjien määrät eri asuntotyypeissä.	45
Taulukko 5. Lajitteluhalukkuutta vähentävät tekijät asuntotyyppien mukaan (n=406)	46
Taulukko 6. Vastaajien kotitaloudet asuntotyypeittäin (n=427.)	47
Taulukko 7. Toivotut tiedonlähteet asuntotyypeittäin (n=435)	47
Taulukko 8. Lajitteluhalukkuutta lisäävät tekijät asuntotyypeittäin (n=445)	49
Taulukko 9. Vastaajien arvaukset poistotekstiiliin kuuluvista tuotteista asuntotyyppien mukaan (n=418).	50
Taulukko 10. Kotitaloudet talotyypeittäin lukumäärinä (n=427).	52

1 JOHDANTO

Suomalainen hankkii vuodessa keskimäärin vaatteita ja kodintekstiilejä noin 13 kg, mikä tekee yhteensä 70 000 tonnia tekstiilejä vuosittain. Suunnilleen saman verran niitä myös poistetaan. (Dahlbo ym. 2015, 8.) Vaateteollisuuden ongelmista ja puuvillan isosta vesijalanjäljestä on puhuttu pitkään, mutta tekstiilien kierrätys on ollut minimaalista moninaisista syistä johtuen. Ensisijaisesti käyttökelpoisia tekstiilejä on annettu tai myyty eteenpäin, eli toisin sanoen uudelleenkäytetty materiaalin ollessa yhä alkuperäiseen käyttöön sopiva. Rikkimenneitä tekstiilejä on saatettu korjata, tuunata eli uudistaa tai muuten muokata, esimerkiksi matonkuteiksi. Nykypäivän halvan pikamuodin aikaan vaatteiden materiaali on huonolaatuisempaa kuin ennen, eikä se sovi sellaisenaan pitkäaikaiseen käyttöön. Vaateteollisuuden tuotannon globaalit ongelmat eivät tule ratkaistuksi hetkessä, mutta Suomessa on ryhdytty tekemään tekstiilien kierrätyksen eteen töitä.

EU:n vuonna 2025 vaiheittain voimaan tulevien uusien jätedirektiivien tarkoitus on vähentää kaatopaikoille ja polttoon menevän jätteen määrää ja kannustaa jäsenmaita suunnittelemaan tuotteita kiertotalouden malliin sopivaksi, missä tuotteita voidaan käyttää uudelleen, korjata ja kierrättää. Uusien direktiivien myötä jäsenmaat ovat velvoitettuja keräämään tekstiilijätettä vuodesta 2025 alkaen. (Ympäristöministeriö 2017.)

Suomen valtion yksi kärkihankkeista on edistää kiertotaloutta, sillä pääministeri Sipilän hallitus haluaa nostaa Suomen kiertotalouden kärkimaaksi vuoteen 2025 mennessä (Valtioneuvosto). Ympäristöministeriö myönsikin tammikuussa 2017 rahoituksen neljälle yhdyskuntajätteen kierrätystä edistävälle hankkeelle. 420 000 euron summasta Lounais-Suomen Jätehuolto sai 100 000 euroa Telaketju-hankkeelle eli valtakunnallisen tekstiilien lajittelu- ja hyödyntämisketjun luomiselle. (Ymparisto.fi 2017.) VTT:n kehittämä uusi tekniikka mahdollistaa huonokuntoisten tekstiilien kemiallisen kierrätyksen uudeksi kuiduksi (Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy 2014). Tekstiilien kierrätykselle löytyy siis tarve, rahoitus ja tekniikka.

Jäteneuvonta on tärkeässä roolissa, kun kuluttajat yritetään saada kierrättämään uutta jätejaetta, poistotekstiiliä. Miten paljon jäteneuvonnalla voidaan sitten vaikuttaa ihmisten käyttäytymiseen? Entä millaista neuvonnan pitää olla toimiakseen hyvin? Telaketjun puitteissa järjestetään myös tutkimus neuvonnan vaikuttavuudesta Turussa Varissuon

seudulla. Tutkimukseen kuuluu kaksi kuluttajakyselyä, joiden välissä annetaan kohdistettua neuvontaa osalle kokeilun alueen kiinteistöistä. Lopputuloksena on kyselyiden vastauksien mahdollinen kehitys sekä muuta aineistoa, joista voidaan tarkastella neuvonnan vaikuttavuutta. Kokeilun aikana kaikki kerätty tekstiili punnitaan, jolloin voidaan vertailla eri keräyspisteiden poistotekstiilien määrää ja laatua. (Telaketjun projektisuunnitelma, 13.)

Tarkastelen opinnäytetyössäni ensimmäisen kyselyn tuloksia. Tavoitteenani on muodostaa kuva lähtötilanteesta, johon jälkimmäisen kyselyn vastauksia voidaan peilata. Lisäksi teen pienen katsauksen muutamaan vanhempaan jäteneuvonnan tutkimukseen Turun seudulla. Tässä tutkimuksessa selvitän, mitä asenteita ihmisillä on kierrätykseen liittyen ja millaiset lajittelutottumukset heillä on omasta mielestään. Pyrin vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

- Mitkä ovat tutkimuksen alueen asukkaiden lajittelutottumukset ja asenteet kierrättämistä kohtaan?
- Mitä lähtötietoja alueella on poistotekstiilistä ja sen keräyksestä?
- Eroavatko asenteet ja lajittelutottumukset omakoti-, rivitalo- ja kerrostaloasukkailla?
- Mitä aikaisemmat tutkimukset sanovat jäteneuvonnan vaikuttavuudesta?

Kyselyn vastaajissa korostuvat suomenkieliset, keski-ikäiset ja eläkkeellä olevat asukkaat, vaikka tutkimuksen kohdealue on monikielinen ja -kulttuurinen. Kyselyiden tarkkaa jaettava määrää en saanut tietooni, ainoastaan arvion 4000 kappaleesta. Tarkasteluun sain 452 kyselyä. Osa jätti vastaamatta kaikkiin kysymyksiin, joten vastaajien määrä riippuu aina tarkasteltavasta kysymyksestä. Ihmisillä on tapana kaunistella vastauksiaan, joten tuloksia ei voida pitää täysin luotettavina. Kysymykset voidaan myös ymmärtää väärin. Osalla vastaajista saattaa olla vääristynyt käsitys omista tavoista, ja he saattavat kokea tekevänsä ympäristön eteen enemmän asioita kuin mitä todellisuudessa tekevät. Toisilla voi olla tunne kierrätyksen merkityksettömyydestä, koska jossain muualla asiat ovat paljon huonommin.

Lähtötietona on, että jäteneuvonnalla voidaan lisätä ihmisten tietoa oikeasta lajittelusta, ja jopa muuttaa asenteita ympäristömyönteisemmäksi, mutta se ei välttämättä vaikuta käytännössä asukkaiden arkeen. Jäteneuvonnan vaikutus on yleensä nähtävissä suoraan jäteneuvonnan jälkeen konkreettisina asioina. Vaikuttavuuden mittaaminen onkin toinen asia, sillä yhteiskunnallisen hyödyn mittaamiselle ei ole standardeja.

2 KÄSITTEITÄ

Tässä luvussa on esiteltynä jätelainsäädäntöön, kierrätysalaan ja tekstiilien kierrätykseen liittyviä termejä. Ammattialan sanasto voi olla hämmentävä ulkopuolisille, joten tavoitteenani on pyrkiä avaamaan käsitteitä, joista kuulee yleensä puhuttavan.

Etusijajärjestys on jätehuollon periaate, jossa jätteiden käsittelylle on säädetty ohjeistus tärkeysjärjestyksessä. Tavoitteena on pitää materiaalit kierrossa mahdollisimman pitkään ympäristöä ja terveyttä vaarantamatta. (Suomen jätelaki 646/2011, 8§.)

Hyötyjäte on jätettä, jota voidaan käyttää hyväksi uusien tuotteiden valmistuksessa kierrättämällä se tai sellaisenaan raaka-aineena. Kotitalouksien hyötyjätteita ovat esimerkiksi paperi, lasi, metalli ja kartonki. (Tieteen termipankki.)

Jäte on aine tai esine, jonka sen haltija on poistanut, aikoo poistaa käytöstä tai on velvollinen poistamaan käytöstä. Aine tai esine on jätteen sijasta *sivutuote*, jos se syntyy toisen aineen tai esineen tuotantoprosessissa ja voidaan ohjata uuden aineen tai tuotteen tuotantoon tai se on olennainen osa tuotantoa eikä aiheuta vaaraa ympäristölle tai terveydelle. (Suomen jätelaki 646/2011, 5§.)

Jätteiden hyödyntäminen tarkoittaa joko jätteen kierrättämistä tai hyödyntämistä polttoaineena energiantuotannossa (Suomen virallinen tilasto [SVT] a.)

Kierrätys on toimintaa, jossa jäte palautetaan käyttöön käyttämällä sitä uuden tuotteen tai aineen valmistuksessa. Jätteen käyttötarkoitus voi pysyä samana tai muuttua toiseksi. Materiaali voidaan esimerkiksi sulattaa ja käyttää korvaamaan neitseellistä materiaalia, kuten tehdään esimerkiksi alumiinisten juomatölkkiä kanssa. Jätteen arvo voi pysyä samana, vähentyä tai jopa lisääntyä kierrätyksen jälkeen. Kierrätys säästää yleensä luontoa ja resursseja. Joissain tapauksissa jätteen hyötykäyttö energiantuotannossa on ympäristön kannalta parempi vaihtoehto. (Pyy 2018; Suomen jätelaki 646/2011, 6§.)

Kierrätysaste on prosenttilukema, joka kuvastaa paljonko tarkasteltavaa jätettä kierrätetään. Termiä voidaan käyttää kuvaamaan alueellista tai valtakunnallista määrää. Yleensä termiä käytetään, kun puhutaan eri maiden yhdyskuntajätteiden kierrätyksestä. Laskennassa otetaan huomioon yhdyskuntajätteen kokonaismäärä ja paljonko hyödyn-

nettiin kierrättämällä. Tilastoissa on yleensä annettu myös energiatuotannossa hyödynnetty määrä sekä paljonko päätyi kaatopaikalle. Tilastokeskuksen viimeisimmän raportin mukaan vuonna 2015 Suomessa syntyneestä noin 2,7 miljoonasta jätetonnista kierrätettiin 1,1 miljoonaa tonnia eli kierrätysaste oli 40,5 %. (Suomen virallinen tilasto [SVT] b.)

Kiertotalous on talousmalli, jossa tuotteet suunnitellaan alusta alkaen pysymään materiaalien kierrossa menettämättä arvoaan, eli jätettä ei pääse syntymään tuotannossa eikä kulutuskäytössä (Krabbe 2015).

Poistotekstiili on tekstiilituote, joka on sen omistajalle jätettä. Poistotekstiili sisältää tekstiilijätteen sekä käytetyt ja ehjät tekstiilit. Lajittelematon poistotekstiili on tekstiilijätettä. (Telaketju: Termit.)

Post consumer -jäte on kuluttajan käytöstä poistuva aine tai esine. Kuluttajan vastuulla on tehdä päätös, että lajittelee ko hän jätteen kierrätykseen vai laittaako sen roskiin eli polttokelpoiseen jätteen astiaan. Osa jätteistä on uudelleentuotantoon sopimattomia huonon laadun, likaisuuden tai esimerkiksi kierrätystekniikan puutteellisuuden takia. (Pyy 2015.)

Pre consumer -jäte on tuotteen tai aineen tuotanto- ja myyntivaiheissa muodostuneet jätteet. Vaateteollisuudessa näitä ovat esimerkiksi leikkuujätteet ja myymättä jääneet tuotteet. (Pyy 2015.)

Resurssitehokkuus on strateginen teema, jossa pyritään käyttämään maapallon resursseja kestävästi kehityksen mukaisesti. Ideana on tuottaa enemmän vähemmällä eli säästää resursseja tehostamalla tuotantoa. Sisältää esimerkiksi energian ja materiaalien säästön, mutta laajemmin myös ilman, veden, maan ja maaperän säästön. (Ymparisto.fi 2013 b.)

Tekstiilijäte termiä käytetään yleensä kuvaamaan kuluttajan käytöstä poistunutta tekstiiliä eli post consumer -tekstiilijätettä. Jäte on sellaisenaan käyttökelvotonta, esimerkiksi pahasti likaantunut tai rikkiäinen takki. Laajemmin tekstiilijäte termi sisältää myös pre consumer -tekstiilijätteen eli tuotanto- ja myyntivaiheiden aikana syntyneet jätteet ennen kuin tekstiili on kuluttajan hallussa. Esimerkiksi tehtailla syntyy kehruu- ja leikkuujätettä, sekundaaria ja virhe-eriä, kun taas myynnissä maahantuojan ylijäämävarasto ja myymälöissä myymättä jäänyt valikoima päätyy maasta riippuen kaatopaikalle tai polttoon. Tekstiilijätettä voidaan hyödyntää kierrättämällä tai energiantuotannossa polttoaineena. (Pyy 2018; Telaketju: Termit.)

Tuottajavastuu on jätelain mukainen velvollisuus, joka edellyttää valmistajia huolehtimaan tuotteidensa kierrätyksestä, kun kuluttaja poistaa tuotteen käytöstä. Tuottajavastuu koskee esimerkiksi autoja, paristoja, sähkölaitteita ja paperia. Tietyt yritykset, jotka tuottavat tai maahantuovat tiettyjä tuotteita, ovat velvollisia huolehtimaan eräiden tuotteidensa jätehuollosta omalla kustannuksellaan jätteen tuottajan eli kuluttajan sijasta. (Ymparisto.fi 2015 a; Hinkkala 2011.)

Uudelleenkäyttö tarkoittaa käytetyn tuotteen tai sen osan käyttämistä samaan tarkoitukseen uudelleen. Tuote ei ole ollut missään vaiheessa luokiteltuna jätteeksi, joten siihen ei päde jätelainsäädäntö vaan tuotelainsäädäntö. Uudelleenkäyttöä on esimerkiksi pieneksi jääneen T-paidan myyminen kirpputorilla tai uuden vaatteen ompelu vanhoista verhoista. (Suomen jätelaki 646/2011, 8§.)

Uusiokäyttö on kierrättämisen synonyymi, eli jättemateriaali otetaan uudelleen käyttöön uuden tuotteen valmistuksessa korvaamaan neitseellisiä materiaaleja. Termiä käytetään yleensä kun puhutaan raaka-aine muotoisesta kierrätyksestä, esimerkiksi asfalttijätettä voidaan hyödyntää murskattuna uusioasfaltin valmistuksessa ja tekstiilien kuituja rikkomalla voidaan valmistaa uusia tuotteita. (Itä-Suomen Murskauskeskus Oy; Hinkkala 2011.)

3 JÄTTEIDEN KIERRÄTYS

Jäte tarkoittaa ainetta tai esinettä, joka on poistettu käytöstä, aiotaan poistaa käytöstä tai jonka haltija on veloitettu poistamaan se käytöstä. Termi kierrätys tarkoittaa, että kierrätettävä tuote tai raaka-aine on ollut luokiteltuna jätteeksi ennen kuin sitä hyödynnetään uuden tuotteen valmistuksessa. Jätehuollon järjestäminen on laissa määrätty jätteen haltijan vastuulle. Jätteet jaetaan syntytapansa mukaan yhdyskuntajätteeksi tai teollisuusjätteeksi. Kotitalouksien ja palvelualojen kulutuksessa syntyvä jäte luokitellaan yhdyskuntajätteeksi, kun taas tuotannossa syntynyt jäte luokitellaan teollisuusjätteeksi.

Suomessa on ryhdytty asteittain vähentämään kaatopaikalle sijoitettavan yhdyskuntajätteen määrää EU:n kaatopaikkadirektiivin mukaisesti kesäkuusta 2013 alkaen (Ympäristöministeriö 2013). EU:n tavoite on vähentää jäsenvaltioidensa tuottamia kasvihuonekaasupäästöjä ja kaatopaikkojen vesistökuormitusta, sekä kannustaa säästämään luonnonvarojen käyttöä (Ymparisto.fi, 2017 b). Orgaanisen jätteen kaatopaikkakielto astui Suomessa voimaan vuoden 2016 alusta. Tämän seurauksena vuonna 2016 vain 3 % yhdyskuntajätteestä päätyi enää kaatopaikalle. Yhdyskuntajätettä on ruvettu hyödyntämään lämmöntuotannossa, toisin sanoen jätteet poltetaan ja siitä tuleva lämpö johdetaan kaukolämpönä taajamiin. (Suomen virallinen tilasto [SVT] c.)

3.1 Tekstiilien kierrätys

Tekstiilien tuotantoon liittyy useita ongelmia. Pikamuoti on johtanut huonolaatuisiin vaatteisiin, jotka hajoavat ennen aikojaan. Suomalainen hankkii vuosittain 13 kg tekstiilejä ja siivoaa pois suunnilleen saman verran (Dahlbo ym. 2015, 8). Vuosittain suomalaiset siis heittävät pois noin 70 000 tonnia vaatteita ja kodintekstiilejä. Suurilta osin selluloosasta koostuva puuvilla on yleisin käytetty luonnonkuitu. Puuvillan vesijalanjälki on suuri: yksi kilogramma puuvillaa vaatii n. 10 000 litraa vettä (Water Footprint Network 2017, 20). Siten yhden T-paidan tekemiseen kuluu noin 2 700 litraa vettä (Chapagain ym. 2005, 21). Veden kulutuksen lisäksi ongelmia tuottaa tuholaismyrkkujen käyttö puuvillapelloilla.

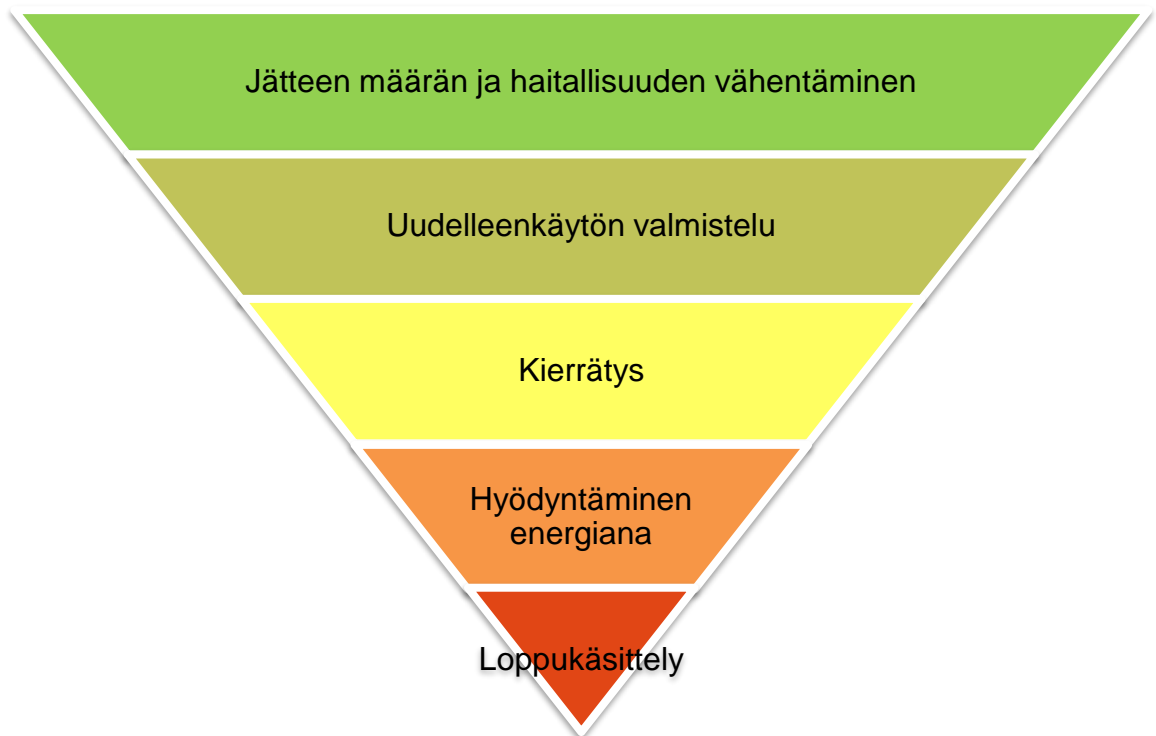
Tekstiiliteollisuus on siirtynyt köyhiin maihin, joissa on yleensä lapsityövoimaa, epäinhimilliset työolosuhteet ja olemattomat ihmisoikeudet. Ongelmiin ollaan hitaasti heräämässä ja ihmisiä on ruvennut kiinnostamaan vaatteiden laatu sekä vastuullisuus. (Ny-

man 2018.) Tekstiilien hiilijalanjälkeä kasvattaa hajautettu tuotanto: Kankaat valmistetaan, värjätään, leikataan ja ommellaan eri maissa, minkä jälkeen niitä vielä kuljetetaan ympäri maailmaa varastoihin ja kauppoihin. Myymättä jääneet vaatteet yleensä poltetaan. Tekstiilejä viedään myös paljon ulkomaille esimerkiksi Afrikkaan, jonka seurauksena paikallinen vaateteollisuus on kärsinyt. (Kajava 2018.)

Yhtenä ongelmana tekstiilien kierrätyksessä on ollut tekniikan ja rahoituksen puute, mutta Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n uusi kemiallinen kierrätysmetodi on muuttanut asioita. VTT:n kehittämä liuotustekniikka mahdollistaa selluloosamolekyylien ottamisen talteen jopa likaantuneista ja huonokuntoisista tekstiileistä, mistä sitten valmistetaan uudenveroista raaka-ainetta korvaamaan neitseellistä puuvillaa. VTT on Telaketju-hankkeessa mukana koordinoimassa ja kehittämässä ratkaisuja Suomen tekstiilinkierrätykselle. (Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy 2014.)

3.2 Etusijajärjestys

Suomessa jätteiden käsittelyä ohjaa jätelainsäädäntö, jossa on määritelty jätehuollon etusijajärjestys. Tämä viisiportainen jätteen käsittelyn säädös perustuu EU:n säätämään jätehierarkiaan, joka on kuvattu kuvassa 1, jonka teossa on otettu mallia ELY-keskuksen kuvasta (2016). Ensisijaisesti täytyy välttää jätteen syntymistä kokonaan. Jos jätettä kuitenkin syntyy, on pyrittävä vähentämään sen määrää ja haitallisuutta. Syntynyt jäte täytyy käyttää uudelleen tai valmistella uudelleenkäyttöön soveltuvaksi. Jos uudelleenkäyttö ei ole mahdollista, jäte täytyy kierrättää aineena tai toissijaisesti hyödyntää, esimerkiksi polttoaineena energiantuotannossa. Viides porras eli jätteen loppukäsittely tarkoittaa kaatopaikalle sijoittamista.

Kuva 1. Jätteiden käsittelyn etusijajärjestys (ELY-keskus 2016).

Tätä viimeistä vaihtoehtoa on käytettävä vain silloin, kun jätettä ei pystytä hyödyntämään teknisistä tai taloudellisista syistä johtuen. Tästä jätehuollon periaatteesta voidaan poiketa vain silloin, kun joku toinen vaihtoehto on ympäristön kannalta parempi. Jätehuoltovaihtoehtoja pohdittaessa otetaan huomioon jätteen elinkaari-vaikutukset, ympäristönsuojelu sekä jätehuollosta vastaavan tekniset ja taloudelliset edellytykset noudattaa etusijajärjestystä. Etusijajärjestys siis ohjaa jätehuoltoa. (Ymparisto.fi 2015 b.)

4 JÄTENEUVONTA

Jäteneuvonta on kuntien lakisääteinen tehtävä, minkä tavoitteena on vaikuttaa ihmisten arvoihin, asenteisiin ja käyttäytymistottumuksiin, lisätä ympäristötietoisuutta, vähentää jätteitä, säästää luonnonvaroja sekä edistää kiertotaloutta. Kuntien jäteneuvontavelvoite sisältää jätehuoltoon liittyvän tiedotuksen ja neuvonnan lisäksi asumisessa syntyneen jätteen ja maatalouden vaarallisen jätteen hyödyntämisen ja käsittelyn. Kuntien vastuulle kuuluu myös julkisen hallinnon, palvelutoiminnan ja koulutustoiminnan yhdyskuntajäte. (Ympäristö.fi 2013 a.)

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n antama jäteneuvonta

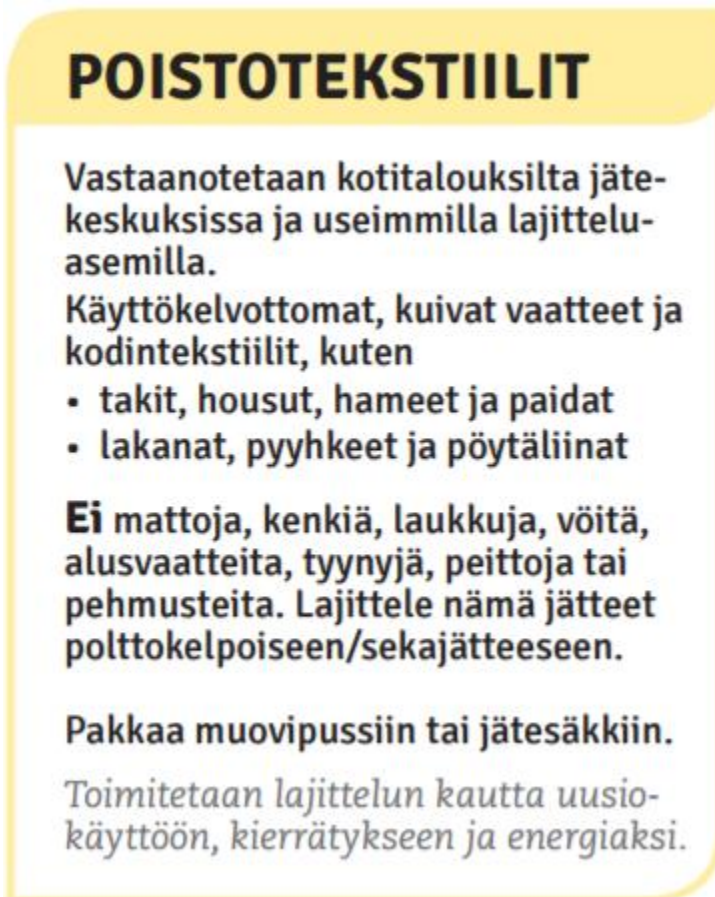
Sain LSJH:lta PowerPoint-esityksen, johon oli tiivistetty heidän jäteneuvontansa. Sen mukaan vuonna 2016 LSJH antoi jäteneuvontaa yhteensä 1077 tuntia 331:ssä eri tapahtumassa ja tilaisuudessa. Yritys onnistui tavoittamaan 15 314 henkilöä, joista noin 45 % oli lapsia ja nuoria. Nuorten suuri määrä selittyy sillä, että LSJH vierailee kouluissa ja kuljettaa 8.-luokkalaisia tutustumaan heidän toimintaansa (LSJH:n ympäristökasvatus). Saman PowerPointin mukaan heidän neuvontakanavia ovat Huomiselle-asukaslehti, yhtiön verkkosivut, Facebook- ja Instagram-profiilit ja asiakaspalvelu, esitteet ja oppaat, kierrätyspisteiden lajittelutarrat ja -taulut. LSJH:lla on myös lainattavia materiaaleja ja heiltä voi tilata ympäristöneuvojan vierailulle ilmaiseksi. Neuvonnan ja tiedotuksen kustannukset ovat saman tietolähteen mukaan yhteensä 2,0 € /asukas /vuosi. Vuosikatsauksesta näin, että vuonna 2016 neuvontaa sai kasvotusten ja puhelimitse 32 300 asukasta ja yhtiön verkkosivuilla vieraili 12 031 henkilöä (Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n vuosikatsaus 2016).

Sain LSJH:lta lisäksi vuonna 2016 tehdyn prosessikaavion jäteneuvonnasta. Tämän moniosaisen kaavion voisi tiivistää siten, että LSJH pyrkii jäteneuvonnan avulla muuttamaan asiakkaidensa negatiivisia asenteita, nostamaan heidän motivaatiotaan ja välittämään tietoja ja taitoja oikeasta lajittelusta. Tavoitteena on saada asiakkaat tiedostamaan oman osansa ympäristökuormituksessa, minimoimaan jätteiden syntyä ja lajittelemaan jätteet oikein. Prosessikaaviossa asiakkaat on jaettu kolmeen ryhmään: asukkaat, julkisen sektorin työntekijät ja isännöitsijät.

5 TEKSTIILIN KIERRÄTYSHANKKEITA

5.1 Tekstiili 2.0

Vuonna 2016 Lounais-Suomen Jätehuolto Oy ja Turun ammattikorkeakoulu toteuttivat poistotekstiilin pilottihankkeen LSJH:n toimialueella. Hankkeen tavoitteena oli selvittää tekstiilijätteen kierrätyksen mahdollisuuksia Varsinais-Suomessa, sekä kehittää yhtenäisiä toimintatapoja ja ohjeita kierrätykselle ja lajitteluun. Tutkimusmenetelminä olivat keräyskokeilut, lajittelututkimus sekä kyselyt kuluttajille ja tekstiilijätteen hyödyntäjille. Kuvassa 2 on hankkeen tuottama keräysohje poistotekstiilille, jota keräyskokeilussa haluttiin saada. (Tekstiili 2.0; Tekstiili 2.0 visuaalinen raportti.)

POISTOTEKSTIILIT

Vastaanotetaan kotitalouksilta jätekeskuksissa ja useimmilla lajittelu-
asemilla.

Käyttökelvottomat, kuivat vaatteet ja
kodintekstiilit, kuten

- takit, housut, hameet ja paidat
- lakanat, pyyhkeet ja pöytäliinat

Ei mattoja, kenkiä, laukkuja, vöitä,
alusvaatteita, tyynyjä, peittoja tai
pehmusteita. Lajittele nämä jätteet
polttokelpoiseen/sekajätteeseen.

Pakkaa muovipussiin tai jätessäkkiin.

*Toimitetaan lajittelun kautta uusio-
käyttöön, kierrätykseen ja energiaksi.*

Kuva 2. Poistotekstiilin lajitteluohje (Tekstiili 2.0 visuaalinen raportti, kuluttajaneuvonta).

5.2 Telaketju – Tekstiilin keräys, lajittelu ja hyödyntämisketju

Jatkona Tekstiili 2.0 pilottihankkeelle, Lounais-Suomen Jätehuolto, Turun AMK ja VTT suunnittelivat kahden vuoden mittaisen Telaketju-hankkeen, jonka tarkoituksena on koordinoita ja jatkokehittää käyttökelttomien tekstiilien hyödyntämistä ja kierrätystä Suomessa. Hanke alkoi 1.2.2017, ja sen on suunniteltu kestävän 31.1.2019 asti. Hankkeen rahoituksesta vastaavat Ympäristöministeriö, Suomen Kiertovoima KIVO, Lännen tekstiilihuolto, Turun kaupunki, Ekokem, Suomen Tekstiili & Muoti ry sekä kokeiluihin osallistuvat tahot. (Telaketjun projektisuunnitelma.)

Kolmesta kokeilusta koostuva hanke etsii ratkaisuja haasteisiin, jotka liittyvät poistotekstiilin keräykseen ja lajitteluun. Kuvassa 3 on infograafi Telaketjusta tiivistetysti. Poistotekstiilien kierrätyksen isoin ongelma liittyy materiaalien luotettavaan saatavuuteen ja tasalaatuisuuteen. Hyödyntäjien näkökulmasta Telaketju tarjoaa uutta materiaalia, jota he voisivat käyttää, mutta eri hyödyntäjillä on eri tarpeet materiaalien suhteen. Hankkeen tulokset ovat julkisia ja siten kaikkien hyödynnettävissä. (Telaketjun projektisuunnitelma; LSJH:n hankkeet.)

Kokeilu 2

Kuvan 3 infograafissa on esiteltynä Telaketjun kolme kärkihanketta eli kokeilut 1-3. Telaketjun kokeilu 2:n tavoitteena on ratkaista millä tavalla poistotekstiiliä kannattaa kerätä ja miten kuluttajia tulisi ohjeistaa. Kokeiluun kuuluu keräyspilotti Turun itäisessä osassa Varissuon, Vaalan ja Pääskyvuoren seuduilla. Poistotekstiiliä kerätään kerrostalo- rivitalo- ja pientaloaluuilla. Tarkastelun alla ovat eri keräystapojen soveltuvuus ja tehokkuus näissä erityyppisissä asuinymäristöissä. (Telaketjun projektisuunnitelma.)

Kokeilu 2:ssa yhtenä osana ovat UFF:n tutkimustulokset. UFF tutkii vaikuttaako poistotekstiilihanke heille saapuvaan materiaalivirtaan, sillä ihmisillä on tapana laittaa UFF:n keräysastioihin sinne kuulumatonta materiaalia, esimerkiksi rikkinäisiä tai likaisia tekstiilejä. UFF aloittaa materiaalivirtojen tarkastelun ennen kuin LSJH aloittaa kuluttajaviestinnän, jotta viestinnän vaikutusta pystytään tutkimaan. LSJH ja UFF analysoivat tahoillaan kerättyjä materiaaleja koko hankkeen ajan, jotta niitä voidaan vertailla keskenään. (Telaketjun projektisuunnitelma)

Ympäristöministeriön
Yhdyskuntajätteen kierrätyksen
alueellisten kokeilujen hankehaku

TELAKETJU

Tekstiilin keräys, lajittelu ja hyödyntämisketju

KOKEILU 1
Koko maan kattavan poistotekstiilin
kierrätysverkoston luominen ja sen
toiminnan tukeminen
Lounals-Suomen Jätehuolto Oy ja
kumppaneina Turun AMK, Syke ja Valonla

KOKEILU 2
Alueellinen tekstiilien syntypaikkalajittelu, vastaanotto ja
kuluttajaviestintä
Lounals-Suomen Jätehuolto Oy ja kumppaneina UFF, Ekopartnerit ja Turku AMK

KOKEILU 3
Osaamista tekstiilin lajitteluun -Tekstiilinlajittelijakoulutus
Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskus ja kumppaneina
Pirkanmaan kierrätys ja työtoiminta ry, Turun seudun TST ry,
Turku AMK ja Fida International

**OHJAUSRYHMÄ YHDESSÄ TEKESIN
TELAKETJU-HANKKEIDEN KANSSA**

Rahoittajina tai ohjausryhmässä lisäksi:
Jätelaitosyhdistys, Suomen Tekstiili ja Muoti ry, Lännen Tekstiilihuolto Oy,
Ekokem Oyj, Turun Kaupunki ja Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy.

Kuva 3. Telaketju-hanke (Telaketjun projektisuunnitelma, 7).

5.3 Neuvonnan vaikuttavuustutkimus

Kokeilu 2:ssa arvioidaan myös neuvonnan ja opastuksen vaikutusta kuluttajien lajitteluhalukkuuteen. Neuvonnan vaikuttavuustutkimuksessa selvitetään voidaanko kohdenne- tun neuvonnan avulla vaikuttaa kuluttajien lajittelutottumuksiin ja -asenteisiin poistotekstiilin suhteen. Eli toisin sanoen, lajittelevatko kuluttajat enemmän poistotekstiilejä ohjeiden mukaisesti, jos neuvontaa lisätään. Tavoitteena on tutkia myös, mitkä asiat vaikuttavat ihmisten lajitteluhalukkuuteen. Yksi kuluttajakysely lähetetään hankkeen alussa ja toinen loppupuoliskolla. Ensimmäinen kysely antaa kuvan lähtötilanteesta, eli miten ihmiset ylipäättään kierrättävät ja mitä he tietävät poistotekstiilien kierrätyksestä. Toinen kysely kertoo, miten ihmisten tavat ja tiedot ovat kehittyneet. (Telaketjun projektisuunnitelma.)

Kesällä 2017 Lounais-Suomen Jätehuolto Oy aloitti neuvonnan vaikuttavuustutkimuksen, joka on tarkoitus päättyä joulukuussa 2018. Tutkimus on jaettu kuuteen välivaiheeseen: alkukartoitus, ohjeet, osallistava tapahtuma, kannustus, seuranta ja tiedotus. Tämä opinnäytetyö on osa alkukartoitusta ja sisältää ensimmäisen kyselyn tulosten tarkastelua.

6 AINEISTO JA MENETELMÄT

Lounais-Suomen Jätehuolto oli etukäteen päättänyt, että neuvonnan vaikuttavuustutkimuksen yhtenä osana on kaksi kuluttajakyselyä. Ensimmäisen kyselyn tarkoituksena oli saada yleiskuva kohdealueen asukkaiden tiedoista liittyen tekstiilinkierrätykseen, sekä yleiskuva heidän kierrätystavoista ja -asenteista ennen kohdennetun neuvonnan aloittamista. Neuvonnan jälkeen tullaan tekemään toinen kyselytutkimus loppuvuodesta 2018. Tämän jälkeen kyselyiden tuloksia verrataan toisiinsa sekä peilataan esimerkiksi UFF:n tutkimustuloksiin. Lopputuloksena nähdään neuvonnan vaikutus alueen asukkaiden kierrätyksessä.

Ensimmäinen kyselytutkimus jaettiin kotitalouksiin kesällä 2017 Turku AMK:n opiskelijoiden sekä paikallisen Akseli Kiinteistöpalvelut Oy yrityksen avulla. Vastajilla oli paperisen suomenkielisen kyselyn lisäksi mahdollisuus täyttää kysely verkossa suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi. Saapuneet kyselyt kirjattiin käsin Webropoliin, joka on verkkopohjainen kysely- ja analyysiohjelmisto. Samalla karsittiin hyvin puutteellisesti täytetyt kyselyt, jotta tilasto olisi laadukkaampi. Lopulta 452 kyselyä tilastoitiin tarkasteltavaksi.

Sain LSJH:lta heidän omia materiaalejaan taustamateriaaliksi ja lisätiedoksi. Tärkeässä osassa oli Telaketjun projektisuunnitelma, josta sain hyvän kokonaiskuvan hankkeesta. Peilailin kyselyn tuloksia heiltä saamaani Taloustutkimus Oy:n tutkimusraportin tuloksiin, jotka olivat PowerPoint-esityksen muodossa ja dioja 93 kappaletta. Tutkimus oli tehty vuonna 2015 Turun Seudun Jätehuollolle eli LSJH:n edeltäjälle ennen yhdistymistä Rouskiksen kanssa.

Tutustuin jäteneuvonnan vanhempiin tutkimuksiin muodostaakseni jonkunlaisen lähtökohdan tulosten odotetulle suunnalle, sekä saadakseni yleiskuvan jäteneuvonnasta ja sen ongelmista. Luin Leea Laurikaisen gradun jäteneuvonnan vaikuttavuudesta suurta-
louskeittiöissä vuodelta 2017, Elina Annalan opinnäytetyön jäteneuvonnan vaikuttavuudesta Turun seudulla vuodelta 2006 sekä Terhi Hytösen ja Emmi Polvianderin opinnäytetyön yritysten energiajakeen lajittelun neuvonnasta ja sen vaikuttavuudesta vuodelta 2006.

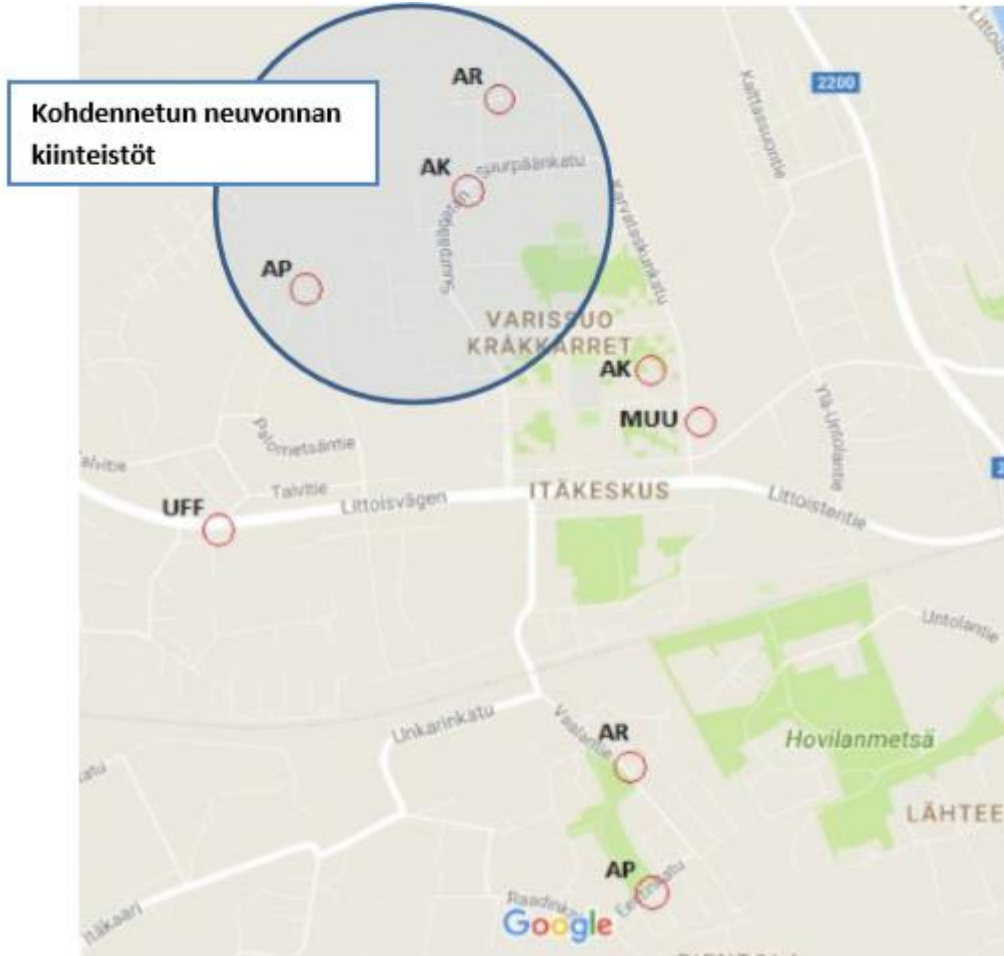
6.1 Kyselylomake

Lomake koostui kahdeksasta kysymyksestä, joista kolme ensimmäistä käsittelivät yleisesti jätteiden lajittelua ja loput viisi käyttökelvottoman tekstiilin lajittelua. Kyselyn päätteeksi oli yksi avoin kysymys mahdollisista kehitysideoista ja palautteesta, sekä kahdeksan kysymystä vastaajan taustatiedoista. Kyselylomake on liitteenä 1.

6.2 Tutkimusasetelma

Tutkimus suoritettiin viemällä kyselylomakkeet valittujen alueiden postilaatikoihin. Saapuneet vastaukset kirjattiin sitten Webropoliin Turun AMK:n muutaman opiskelijan toimesta. Turun AMK:n opiskelijoita oli myös mukana laittamassa kyselyitä kirjekuoriin sekä jakamassa niitä valittuihin osoitteisiin. Tämän lisäksi Akseli Kiinteistöpalvelut Oy auttoi kyselyiden jakamisessa. Lounais-Suomen Jätehuolto vastasi kyselyn laatimisesta. Kyselyt jaettiin Pääskylvuoren, Vaalan, Lausteen ja Varissuon alueille, joissa oli edustettuina pientalo-, rivi- ja kerrostaloalueita, jokaista kaksi kappaletta.

Kuvassa 4 näkyy karttakuva Turun itäisestä alueesta, jonne kyselyt jaettiin. Kuvan kartassa käytetyt lyhenteet ovat: AP=pientaloalue, AK=kerrostaloalue, ja AR=rivitaloalue. Sinisen ympyrän sisällä kohdennettua neuvontaa saavat kiinteistöt ovat lähellä toisiaan, mutta AP kuuluu Pääskylvuoreen ja AK ja AR Varissuohon. Kaupunginosia erottaa toisistaan metsäkaistale. Kuva on otettu kokeilu 2:n neuvonnan vaikuttavuustutkimuksen asukasviestinnän suunnitelmasta, jonka sain LSJH:lta.

Kuva 4. Pilottialue Turun itäisessä keskuksessa sekä suunnitellut keräyspisteiden sijainnit (LSJH).

6.3 Kohdattuja ongelmia

Aluksi ei tiedetty, että osa jaetuista kyselyistä oli jaettu Pääskyvuoren puolelle. Tämä selvisi vasta, kun moni vastaajista kertoi asuvansa muualla LSJH:n palvelualueella kuin Lausteen, Varissuon tai Vaalan alueella. Valitut osoitteet oli päätetty karttakuvien perusteella, eikä asukkaista tai asukasmäärästä ollut tietoa. Mahdollista on myös se, etteivät kaikki vastaajat ole tietoisia, missä kaupunginosassa oikeasti asuvat. Taajamat eivät aina noudata kaupunginosien rajoja, mikä johtaa siihen, etteivät osien rajat ole aina selkeitä tai yleisesti tiedossa. Turku on jaettu yhdeksään suuralueeseen eli palvelualueeseen, ja kaupungin tilastoissa "Suuralue 4: Varissuo-Vaala" käsittää Varissuon, Vaalan, Lausteen, Pääskyvuoren ja Huhkolan kaupunginosat. Google Mapsia katsoessa näiden alueiden sisälle kuuluu myös muita nimettyjä alueita, esimerkiksi Hurttivuori, joka kuuluu

Lausteeseen. Vastaajat saattavat luulla asuvansa Hurttivuoren kaupunginosassa, vaikka sellaista ei ole olemassakaan. Varissuohon ja Lausteeseen liitetään joitakin negatiivisia assosiaatioita, mikä voi johtaa siihen, että ihmiset eivät yhdistä asuvansa kyseisten alueiden rajojen sisällä.

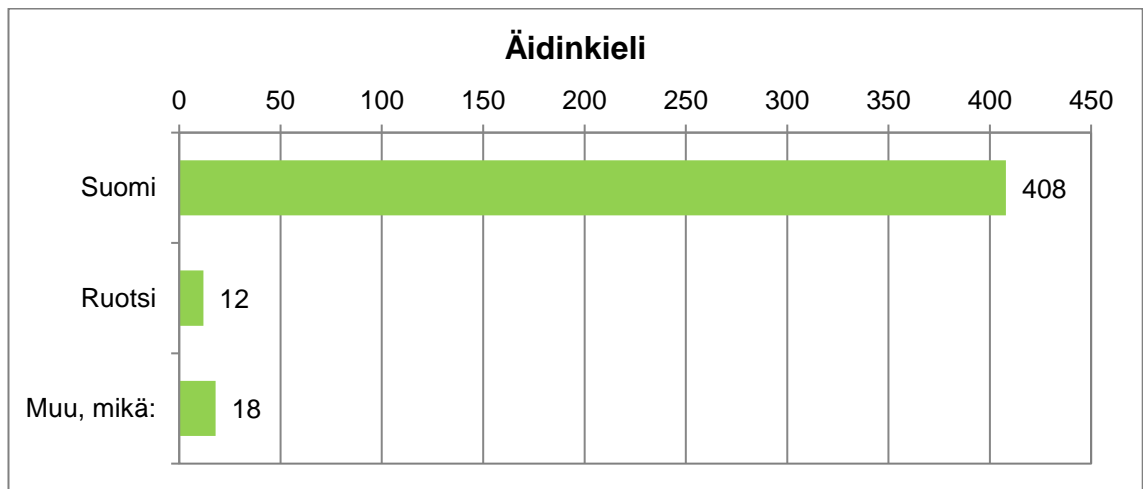
Itse kyselyyn liittyen olin tehnyt muutamia virheitä. Paperisessa lomakkeessa kysymys numero kuusi olikin merkitty numeroksi seitsemän, ja tämän takia seitsemäs kysymys oli numerolla kahdeksan ja niin edelleen. Kysely oli saatavilla Webropolissa suomeksi, englanniksi ja ruotsiksi. Myös niissä oli muutamia epähuomiossa tehtyjä virheitä, esimerkiksi yhdessä kysymyksessä oli mahdollisuus tarkentaa rastitettua vastausvaihtoehtoa, mutta tekstilaatikko sille vaihtoehdolle oli jäänyt tekemättä. Kyseiset virheet johtuivat tutkijan huolimattomuudesta, jotka olisi voitu välttää pyytämällä muutamaa ihmistä tarkastamaan kyselyt ennen julkaisua. Omalle tekstille sokeutuu helposti, varsinkin kun kyselyyn tehtiin muutoksia monta kertaa. Aineisto on silti kattava ja hyödynnettävissä.

Osa saapuneista kyselyistä oli hyvin puutteellisia, joten niitä ei otettu huomioon tuloksissa. Kysymyksessä numero kahdeksan tiedusteltiin mieluisimpia tiedonlähteitä tekstiilin lajitteluohjeista ja vastaanottopaikoista. Vastaajia pyydettiin valitsemaan yhdeksästä vaihtoehdosta kolme tapaa numeroin 1–3, joista 1 on tärkein. Monet merkitsivät kolme tärkeintä tapaa vain rastilla jättäen tärkeysjärjestyksen huomioimatta, kun taas osa valitsi alle kolme vaihtoehtoa. Tämä saattoi johtua siitä, että vastaajat eivät lukeneet kysymystä huolella, eivät ymmärtäneet ohjetta tai heillä ei ollut väliä tapojen järjestyksellä.

6.4 Webropol

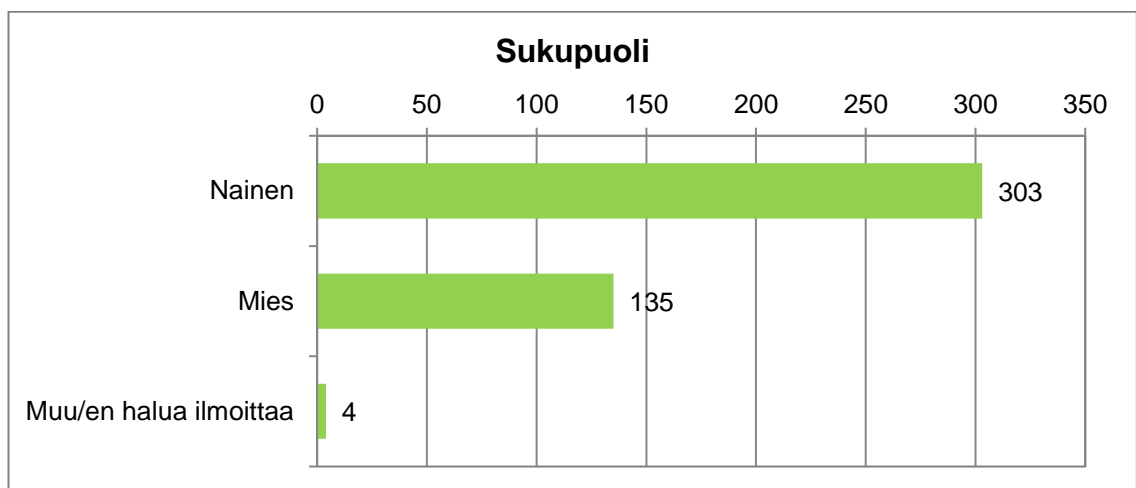
Saapuneet kyselyt kirjattiin ylös Webropol-palveluun, josta sain kätevästi ulos Excel-raportin vastauksista. Myöhemmin lisäsin käsin kahdeksan kyselyä Excel-tiedostooni, mitkä olivat jääneet aikaisemmin opiskelijoilta laittamatta. Opin myöhemmin, että olisi tosin ollut fiksumpaa lisätä ne suoraan Webropoliin ja tehdä sitten uusi Excel-tiedosto, sillä Webropolin kanssa pystyy suodattamaan ja vertailemaan vastauksia keskenään, näyttämällä esimerkiksi rinnakkain eri asuntotyyppien vastaukset. Webropol oli minulle uusi työkalu, joten sen opetteluun ja työtä helpottavien ominaisuuksien huomaamiseen meni aikaa. Jouduin siis vielä lopuksi lisäämään samat kahdeksan kyselyä myös Webropoliin, jotta voisin tehdä vertailua eri ryhmien kesken. Kyselytutkimusten kanssa on ol-tava todella tarkkana, varsinkin Exceliin voi helposti näppäillä väärän luvun puolihuomi-ossa.

6.5 Kyselyn vastaajat

Kuvio 1. Vastaajien äidinkieli (n=438)

Kuten kuviosta 1 huomataan, valtaosa vastaajista oli suomenkielisiä, jopa 93,2 % (n=438). Kyselyt jaettiin vain suomenkielisinä, mikä saattaa olla syynä tähän tulokseen. Kyselyn mukana oli saatekirjeet englanniksi ja ruotsiksi, joissa kerrottiin, että kysely on saatavilla verkossa suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Varissuon alueella asuu kuitenkin paljon muunkielisiä, jotka selkeästi puuttuvat vastaajista. Taulukon 1 arvoista laskettuna Varissuon alueen vastaajista 46 % puhuu muuta kieltä kuin suomea tai ruotsia.

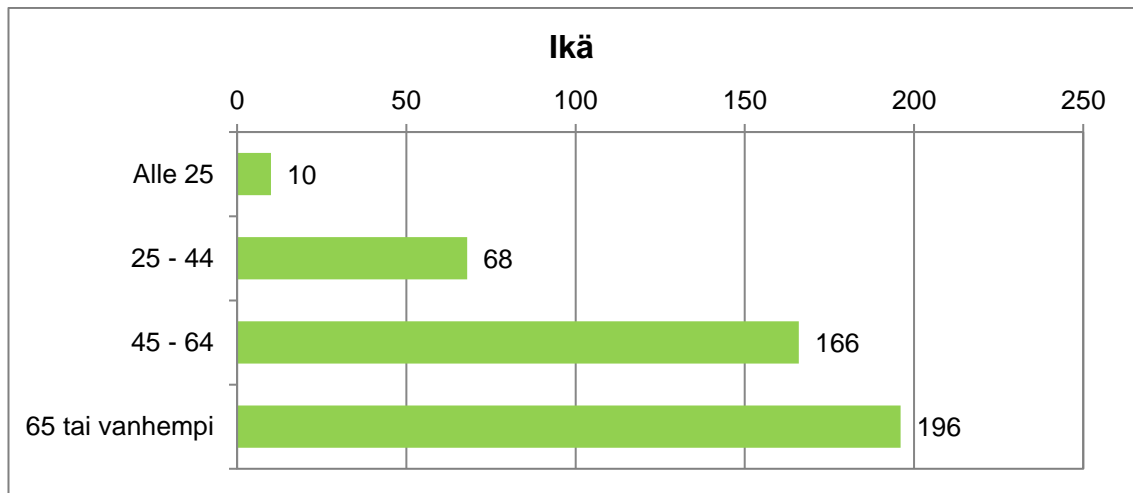

Kuvio 2. Kyselyn sukupuolijakauma (n=442)

Kuviosta 2 nähdään, että noin kaksi kolmesta vastaajasta oli naisia. Tarkkaan ottaen

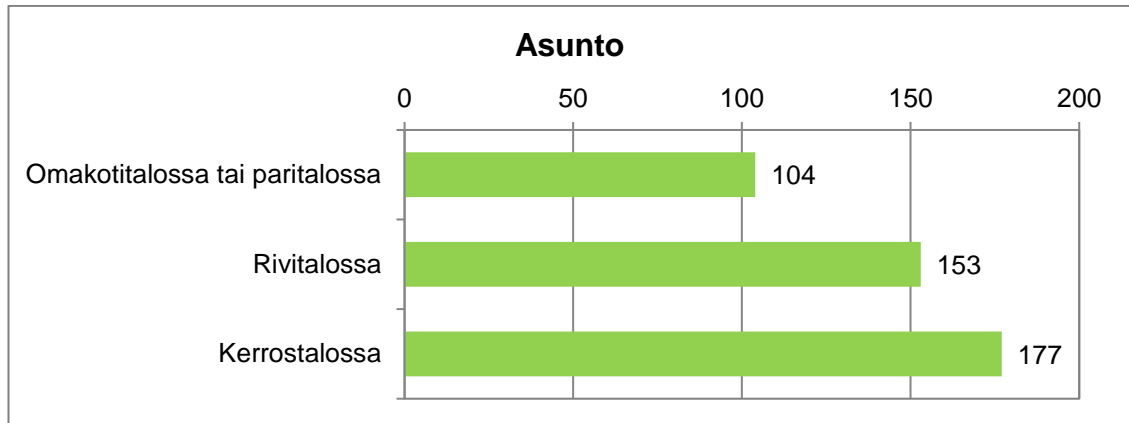

naisia oli 69 % ja miehiä 31 % (n=442). Tämä voi johtua monestakin syystä. Kyseiset naiset saattavat olla kiinnostuneita kierrätyksestä, viitsivät vastata kyselyyn miehiä helpommin, vastaavat kierrätyksestä kotitaloudessaan tai heitä asuu alueella enemmän. Kuvion 6 tulokset voisivat tukea näitä väitteitä, koska siitä nähdään, että iso osa vastaajista asui yksin tai parisuhteessa.

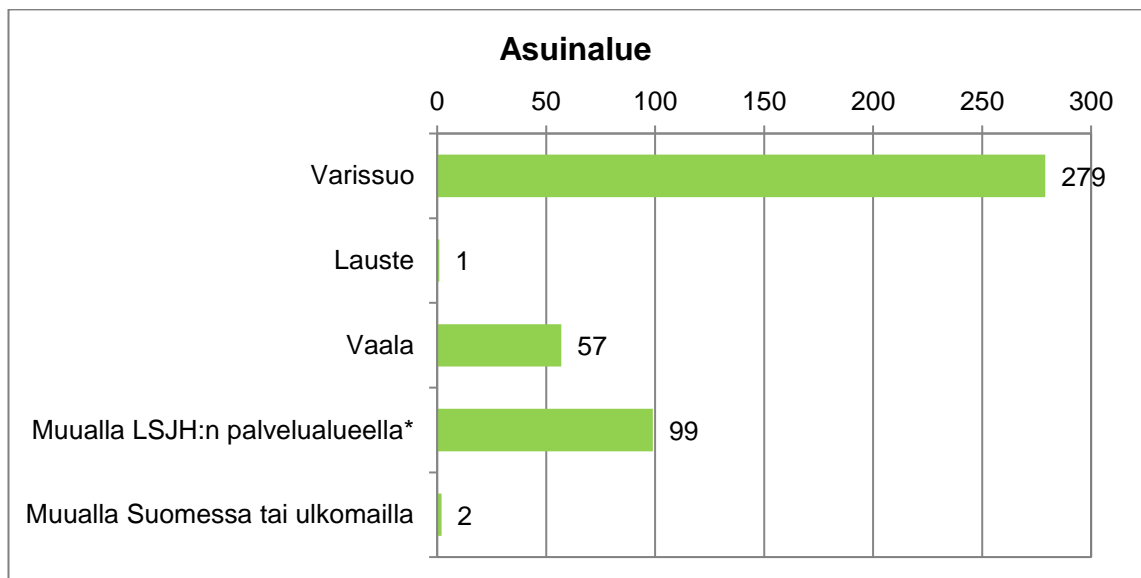
Kuvio 3. Vastaajat ikäryhmittäin (n=440)

Kuviosta 3 havaitaan, että vastaajista puuttuvat nuoret aikuiset. Yli 44-vuotiaat muodostavat 82,3 % koko joukosta (n=440). 65-vuotiaat ja sitä vanhemmat muodostavat 44,5 % joukon vastaajista. Ikäjakauma selittynee valituilla kokeilualueilla. Opiskelevat nuoret asuvat yleensä keskustassa tai koulujen läheisyydessä, tosin Turun Ylioppilaskyläsäätiöllä on muutamia opiskelija-asuntoja Varissuon Pihkalankadulla. Vanhojen ihmisten (65-vuotiaiden ja sitä vanhempien) suuri määrä on tosin kummallista siinä mielessä, että Turun kaupungin väestötilastojen mukaan Varissuolla asuu 8 865 ihmistä, joista 1 593 on 0–14-vuotiaita, 5 502 on 15–64 -vuotiaita ja loput 1 770 ovat yli 65-vuotiaita (Turun kaupungin tilastollinen vuosikirja, 2). Alueella 65-vuotiaat ja sitä vanhemmat muodostavat todellisuudessa 20 % joukon. Koko suuralueella, Varissuo-Lauste, asuu 17 950 ihmistä, joista 3 167 on 0–14-vuotiaita, 11 201 on 15–64-vuotiaita ja 65 tai vanhempia on 3 582 asukasta (Turun kaupungin tilastollinen vuosikirja, 2). Koko alueella on siis 65-vuotiaita tai sitä vanhempia myös samassa suhteessa eli 20 % koko väestöjakaumasta.

Kuvio 4. Vastaajien asuntotyypit (n=434)

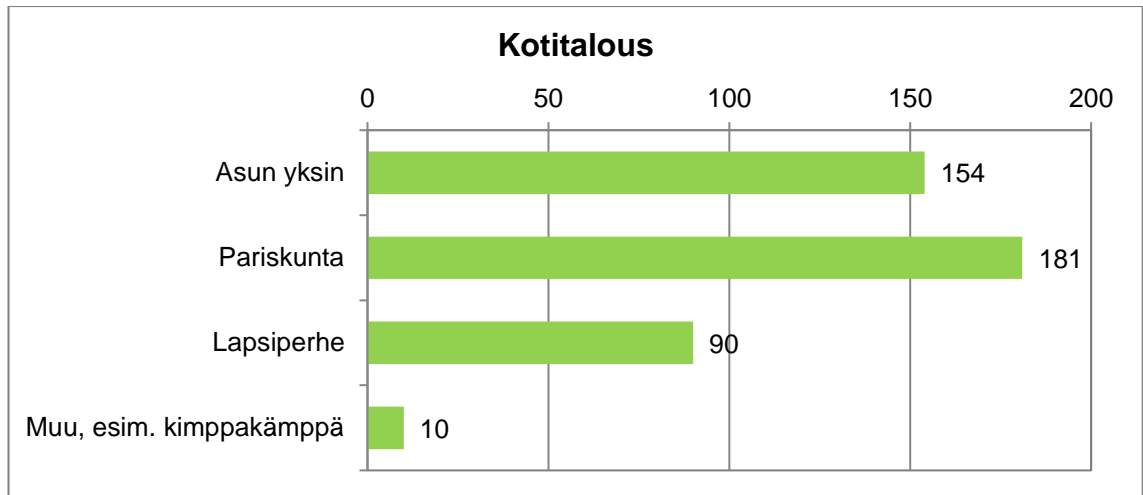
Kyselyn tavoite kerätä tietoa jokaisesta kolmesta asuntotyypistä onnistui suhteellisen hyvin. Pientalossa asuu 24 % vastaajista, rivitalossa 35 % ja kerrostalossa 41 % (n=434). Tämä voi selittyä sillä, että kerrostaloalueille jaettiin enemmän kyselyitä tai, että kerrostaloalueilla kierrättäminen on helpompaa ja siten ihmiset suhtautuvat kierrättämiseen ja kierrätyskyselyihin suopeammin.

Kuvio 5. Vastaajat asuinalueittain (n=438)

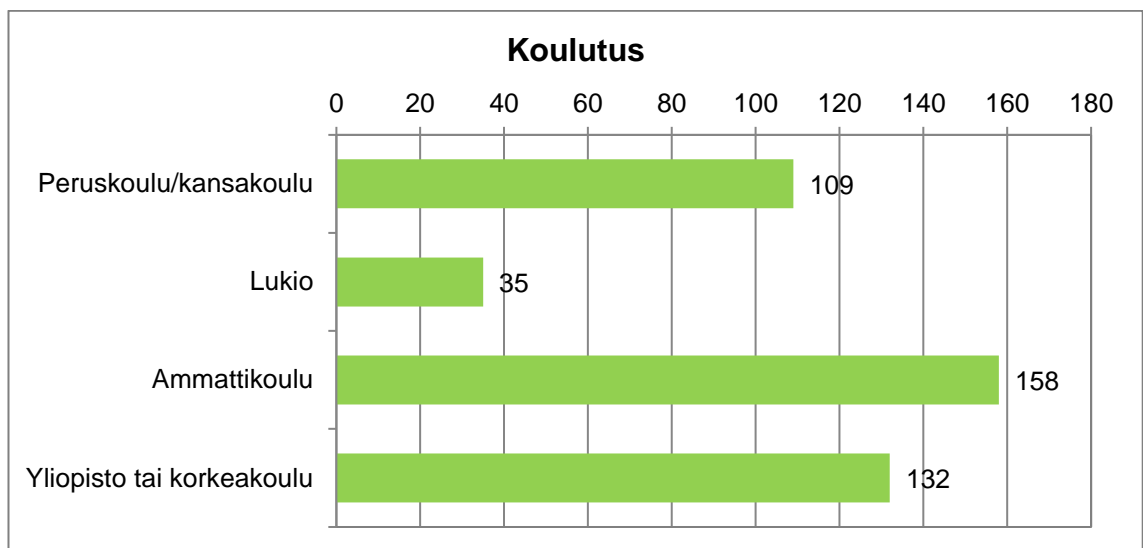
Kyselyä laadittaessa ei oltu tietoisia siitä, että osa valituista kiinteistöistä sijaitsi Pääskylvuoren alueella, mikä selittää miksi toiseksi isoin joukko edustettuna kuvassa 4 on ”Muualla LSJH:n palvelualueella” -elävät. Varissuolla asuu 63,7 % vastaajista eli selkeä

enemmistö. Kaikki vastaajat eivät välttämättä ole tietoisia kaupunginosien rajoista, joten se voi vääristää tilastoa.

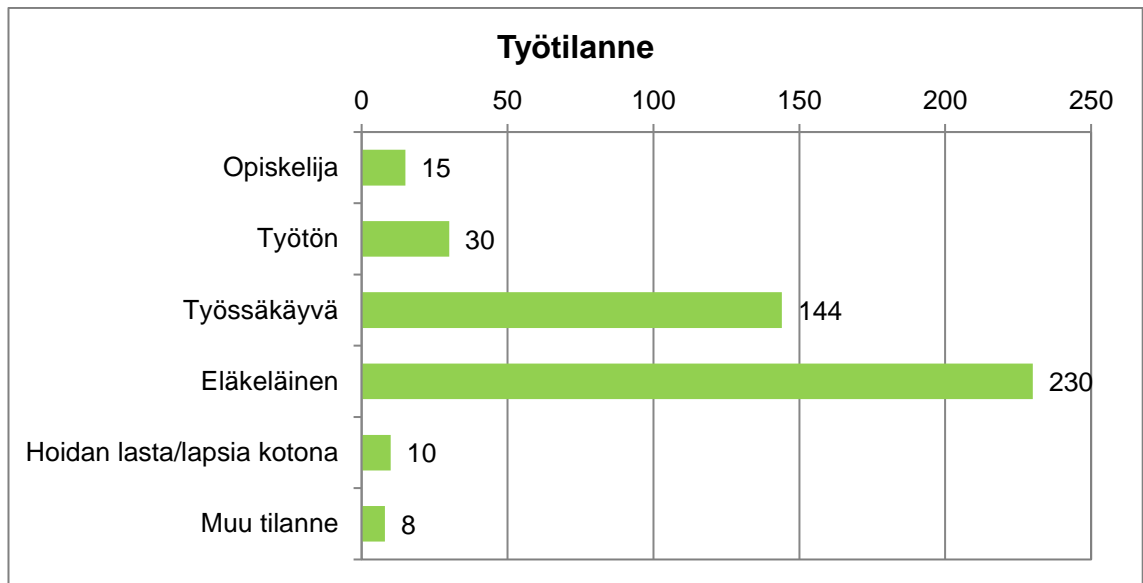
Kuvio 6. Kotitalousjakauma (n=435)

Vastaajissa on edustettuina yhden tai kahden hengen taloudet, kuten kuviosta 6 nähdään. Tämä tilasto käy järkeen, kun sitä verrataan vastaajien ikäjakaumaan.

Kuvio 7. Koulutusjakauma (n=434)

Kyselyssä selvitettiin myös vastaajien koulutustaustaa ja kuviosta 7 huomataan, että lukiotausta on selkeästi vähemmistönä verrattuna muihin. Tämä voi selittyä ihan sillä, että ammattikoulusta saa tutkinnon ja voi siirtyä suoraan työelämään tai korkeakouluun, kun taas lukiosta ei saa ammattitutkintoa valmistuessa vaan tulee jatkaa kouluttautumista. Yleensä nämä nuoret sitten muuttavat lähemmäksi kampusaluettaan.

Kuvio 8. Vastaajien työtilanne (n=437)

Valtaosa vastaajista oli eläkeläisiä, mikä voitiin jo päätellä ikäjakaumasta kuviossa 3. Kuviosta 8 nähdään, että vastaajat edustivat lähinnä työssäkäyviä ja eläkeläisiä, kun taas opiskelijat puuttuivat. Kohdealueen asuinalueista eniten vastauksia tuli Varissuolta, mikä nähdään kuviosta 5. Taulukossa 1 on esitettyä Turun kaupungin väestötilastoa kohdealueelta (Turun kaupungin tilastollinen vuosikirja).

Taulukko 1. Suuralue Varissuo-Vaalan väestöjakauma iän ja kielen perusteella vuonna 2016 (Turun kaupungin tilastollinen vuosikirja)

Alue	Yhteensä asukkaita	Ikä, vuotta (0–14 / 15–64 / 65–)	Suomen- kielisiä	Ruotsin- kielisiä	Muun kieliset
Varissuo	8 865	1 593 / 5 502 / 1 770	4 636	138	4 091
Pääskyvuori	4 147	717 / 2 543 / 887	3 600	122	425
Lauste	3 107	453 / 2 004 / 650	1 963	66	1 078
Vaala	927	235 / 576 / 116	655	27	245

Taulukosta on huomattavissa, että melkein puolet Varissuon asukkaista ovat muunkielisiä. Kuitenkin kyselyn vastaajista vain 18 ilmoitti äidinkielekseen muun kuin suomen tai ruotsin. Vaikka yli 65-vuotiaat vastaavat alueen tilastoissa 20 % asukkaista, ovat he kyselyn vastaajissa suurin yksittäinen ikäluokka ja edustavat 45 % vastaajista.

7 NEUVONNAN VAIKUTTAVUUS KIERRÄTYSTOTTUMUKSIIN

Kierrätystottumuksiin vaikuttamista neuvonnan keinoilla voidaan arvioida yhdistelemällä eri tuloksia, esimerkiksi punnitsemalla jäteasioita tai tekemällä kyselytutkimuksen ihmisten tiedoista, tavoista ja asenteista. Neuvonnan jälkeen vaikutus on yleensä nähtävissä tiedon lisääntymisenä, kenties jopa asenteiden muutoksena. Vasta myöhemmin voidaan arvioida vaikuttiko neuvonta kohderyhmän käytökseen pysyvästi. Lapsia on helppo opettaa kierrättämään leikkien ja tehtävien avulla. Tietoa saattaa olla hyvin vähän, jos kotona ei ole opeteltu kierrättämään. Nuorien kanssa pitää jo nähdä vähän enemmän vaivaa, että neuvoja saa heidän mielenkiinnon. LSJH vieraileekin kouluissa sekä kuljettaa seudun nuoria vierailulle jätekeskukseen. Nuoriin aikuisiin ja sitä vanhempiin vaikuttaminen onkin erilaista, koska he eivät ole velvoitettuja osallistumaan jäteneuvontaan. Monilla asenteet ja tavat ovat jo muodostuneet, eikä niiden muuttaminen ole välttämättä helppoa.

Tiedot, asenteet, tavat ja normit

Kierrätystottumustemme taustalla on useita tekijöitä ja niihin vaikuttaminen voi olla haastavaa. Laurikaisen (2017) mielestä kierrätyskäyttäytymisen taustatekijöitä ovat yksilön tiedot ja asenteet kierrättämiseen ja ympäristöön liittyen, muodostuneet tavat, ympäristön normit ja mahdolliset toimintaa rajoittavat ulkoiset tekijät. Yksilön tieto käytöksensä suhteesta ympäristöön ja haitallisten vaikutusten ehkäisyyn, muodostaa lähtökohdan hallulle toimia ympäristöystävällisesti sekä ympäristömyönteisten asenteiden syntymiseen (Kaiser ym. 1999, Laurikaisen 2017, 3 mukaan). Pelkkä tiedon lisääminen vaikuttaa käytökseen lähinnä, kun kyseessä on helppo ja yksinkertainen toiminto, jolle ei ole esteitä (Steg & Vlek 2009, Laurikaisen 2017, 5 mukaan). Halu ja tieto kierrättää oikein ei riitä, jos työpaikalla tai taloyhtiössä ei ole tarvittavaa keräysastiaa.

Ympäristömyönteinen asenne ei kuitenkaan suoraan tarkoita, että yksilö käyttäytyisi asenteidensa mukaisesti (DeYoung 1989, Laurikaisen 2017, 2 mukaan). Laurikainen (2017, 5) päättelee vanhempien tutkimusten havaintojen pohjalta, että yksilö pyrkii käyttäytymään tapojensa mukaisesti jatkossakin, vaikka toiminta ei olisi yhdenmukainen asenteiden kanssa. Hän jatkaa, että yksilön käytös ei pohjaudu pelkästään tietoisiin va-

lintoihin. Steg ja Vlek (2009, Laurikaisen 2017, 6 mukaan) esittävät, että ihmiset kiinnittävät huomionsa tietoon, joka tukee heidän valintoja ja tapoja, ja ohittavat ristiriitaiset tiedot. He lisäävät, että tapoja muutetaan lähinnä tilanteen tai ympäristön muuttuessa merkittävästi. Ympäristön normit voivat vaikuttaa asenteisiimme ja siten myös tapoihimme. Yksilön arvomaailma on tutkimusten mukaan yhteydessä tämän ekologiseen käyttäytymiseen, varsinkin mitä tärkeämpinä arvoja pidetään, vaikka ne eivät olisi suoraan yhteydessä yksilön hyvinvointiin tai hyötyyn (DeGroot & Steg 2007, Laurikaisen 2017, 4 mukaan).

Jäteneuvonnan toimivuus

Elina Annala teki opinnäytetyönään tutkimuksen jäteneuvonnan vaikuttavuudesta Turun seudulla vuonna 2006. Annalan tulosten perusteella toivotuin neuvontakeino on kotiin jaettu materiaali, johon sisältyy sekä yleiset että isännöitsijän esitteet ja tiedotteet, lisäksi tärkeänä pidettiin jätteastiatarroja sekä jätepisteen opastaulua. Lajitteluhalukkuutta vähensivät eniten huonot lajittelumahdollisuudet kotona sekä keräysastian puute kiinteistöllä. Neuvonnalla näihin asioihin voi olla hankala puuttua. Annala pohtiikin, että kierrätystä voitaisiin helpottaa jo rakennusten suunnitteluvaiheessa, erityisesti keittiöön voitaisiin suunnitella riittävän tilava jätökaappi. (Annala 2006, 53–55.) Annala ehdottaa erikoisryhmien parempaa huomioimista, esimerkiksi maahanmuuttajat voitaisiin huomioida paremmin tarjoamalla neuvontamateriaalia eri kielillä. Hän myös kertoo, että jäteneuvontatilaisuudet eivät tavoita kovin hyvin ihmisiä. Parempi olisikin yhdistää neuvonta jonkun muun tapahtuman yhteyteen, esimerkiksi taloyhtiön kokoukseen. (Annala 2006, 65.)

Kohderyhmälle suunnattu jäteneuvonta tulisi olla räätälöity ja kohdistettu ryhmän tarpeisiin ja tietotasoon (Laurikainen 2017, 26). Laurikainen (2017, 26) referoi Steg & Vlekin (2009), sekä Abrahamsen ym. (2005) tutkimuksia, joiden mukaan kirjallinen tiedote tavoittaa lähinnä aiheesta jo valmiiksi kiinnostuneet ihmiset, kun taas kasvokkainen jäteneuvonta tavoittaa kaikki sitä kuuntelevat. Eli ihmiset haluavat kirjallisen tiedotteen kotiin, mutta se ei näytä olevan tehokas keino saavuttaa ihmiset, joiden käytökseen haluttaisiin erityisesti vaikuttaa.

Tiedolla voi toisaalta olla isokin rooli asenteiden muutoksessa. Hytönen & Polviander referoivat Lybäckin (2002) tekstiä Ympäristökysymykset mikrotason toimijoiden arjessa: asenteiden ja käyttäytymisen välinen ristiriita: Jos yksilöllä ei ole tietoja ympäristöongelmista, hänellä ei myöskään ole motivaatiota käyttäytyä ympäristöystävällisesti. Yksilöllä voi olla vääristyneet käsitykset omista tavoista ja niiden suhteesta ympäristöongelmiin.

Henkilö voi kuvitella olevansa riittävän ekologinen eli elävänsä kestävä kehityksen periaatteiden mukaan, eikä koe tarvetta muutokselle. Informaatiotulva voi turruttaa ja eriävät tiedot saattavat hämmentää, kun näkökulmia riittää. (Lybäck 2002, Hytönen & Polviander 2006, 32–33 mukaan.) Joitain vakavia ympäristöongelmia voidaan pitää epäuskottavina, mikä antaa tekosyyn olla välinpitämätön (Moisander & Uusitalo 2001, Hytönen & Polviander 2006, 33 mukaan). Informaatiotulvaan liittyy myös shokeeraavien uutisten luku, mikä saattaa jättää lukijan yksin ja kokemaan tunteita, ettei omilla teoilla ole väliä. Lopputuloksena omat teot voivat tuntua merkityksettömiltä ja ympäristötieto vaikuttikin yksilöön negatiivisesti. (Lettenmeier 1994, Hytönen & Polviander 2006, 33 mukaan).

Hytönen & Polviander (2006, 34) tiivistävät asenteen kumpuavan omista kokemuksista, arvoista, tiedoista, tunteista ja aikeista käyttäytyä tietyllä tavalla. Ympäröivät ihmiset ja sosiaaliset normit vaikuttavat myös asenteisiin. Ihminen voi olla huolestunut ilmastonmuutoksesta ja maailman ympäristöongelmista, mutta jos ongelmat eivät vaikuta omaan arkeen, on hänen tapoihin hankala vaikuttaa. (Lahti & Saarela 1991, Hytönen & Polviander 2006, 35 mukaan.) Helpointa on muokata muodostumassa olevia asenteita, vaikeampaa pyrkiä muuttamaan vakiintuneita. Yksilön vapaaehtoisuus on oleellista, muuten mieltymystä asian suhteen ei pääse syntymään. Asenteiden muokkaamisessa tärkeää on ruveta heti opettelemaan asenteen mukaista käytöstä, jotta siitä muodostuisi pysyvä tapa. (Rynning 1992, Hytönen & Polviander 2006, 34 mukaan.)

Neuvonnalla voidaan siis lisätä tietoa ja siten pyrkiä muokkaamaan asenteita. Neuvonnan yhteydessä olisi hyvä päästä käyttämään uusia tietoja heti käytännössä. Poistotekstiilin suhteen voitaisiin esimerkiksi tutkia vaatekappaleita ja arvioida ovatko ne myyntikelpoisia vai tulisiko ne lajitella poistotekstiilin keräyslaatikkoon tai polttokelpoiseen jätteenseen.

Vaikutus ja vaikuttavuus

Aistrich (2014) esittelee vaikuttavuusajatellun logiikkaketjua: panos, tuotos, vaikutus, vaikuttavuus. Panos sisältää resurssit, tuotos mitattavat tehdyt työt, vaikutus konkreettiset muutokset ihmisissä tai rakenteissa, vaikuttavuus ihmisten hyvinvoinnin ja yhteiskunnallisen hyödyn. Ensimmäiset kolme osaa ovat mitattavia asioita, mutta neljäs onkin hankalampi mitata, vaikuttavuus kun voidaan havaita vasta vuosien päästä. Yhteiskunnallinen hyöty voi näkyä niin monessa eri asiassa, ettei niitä kaikkia pystytä mittaamaan saati huomaamaan. Aistrich kuitenkin painottaa vaikuttavuuden arvioinnin tärkeyttä, sillä se auttaa meitä ymmärtämään tutkittua aihetta ja siihen liittyviä syy-seuraussuhteita.

Jäteneuvonnan kohdalla logiikkaketju voitaisiin havainnollistaa esimerkiksi seuraavasti: Resursseina ovat jäteneuvojan asiantuntijuus, yhteistyöverkostot, havainnollistavat materiaalit ja yhtiöltä saatu rahoitus. Tuotoksena ovat työtunnit, kirjoitelmat, esitykset, tapahtumat, uudet kontaktit jne. Vaikutuksena on lisääntynyt tieto oikeasta lajittelusta ja jätteiden minimoinnin tärkeydestä, asenteiden muutos ympäristömyönteisemmäksi, lajittelun harjoittelu erityisesti lapsilla, kierrätystottumusten muutos, mahdollisesti jopa ihmisten herättely heidän ympäristökuormituksestaan. Vaikuttavuus näkyikin sitten monella eri tavalla. Helpoiten huomattavissa ovat esimerkiksi jätteiden vähentynyt määrä ja ohjeiden mukainen lajittelu.

Ympäristömyönteinen asenne yhdistettynä uuteen tietoon saattaa motivoida osaa etsimään aiheesta lisää tietoa. Tämän jälkeen käytös voi muuttua ympäristömyönteisemmäksi. Henkilö voi kiinnostua kasvisruuasta, suosia pyöräilyä ja julkisia, tehdä eettisiä ja ekologisia kulutusvalintoja, lähteä kaukomatkan sijasta mökille ja käydä metsässä poimimassa marjoja pakkaseen. Käytöksellään hän voi innostaa lähipiiriään muuttamaan myös tapojaan ympäristömyönteisemmäksi. Onnellisuus voi lisääntyä, kun ihmiset kokevat tekevänsä tärkeitä tekoja arjessaan. Roskaaminen voi myös vähentyä ja ympäristöt siistiytyä.

Ihmiset eivät aina pysty kuvittelemaan tai näkemään tekojensa vaikutuksia ympäristöön. Moni ei Turussa ajattele sitä, että tuuli kuljettaa keskustassa roskia helposti jokeen ja sitä kautta mereen. Jokirannassa nautittu pullo saatetaan huvin vuoksi rikkoa jalkakäytävälle ja sirut hirvittävät sitten koiran ulkoiluttajia. Kaupungin työntekijät siistivät kaupunkia päivittäin, jolloin säilyy illuusio puhtaasta kaupungista. Muutosten aikaansaamiseksi vaaditaan monesti ulkoisia pakotteita tai vahvaa sisäistä motivaatiota, tietoa, keinoja ja tunne mahdollisuudesta vaikuttaa.

8 TULOKSET JA NIIDEN TARKASTELU

Neuvonnan vaikuttavuustutkimuksen tavoitteena on selvittää kohdennetun neuvonnan vaikutusta valittujen kiinteistöjen asukkaiden poistotekstiilin lajittelutottumuksiin ja lajittelua koskeviin asenteisiin. Lähtötietoja valittujen alueiden asukkaista ei ollut kyselyitä jaettaessa. LSJH:n tavoite oli saada tarpeeksi vastauksia edustamaan pientalo-, rivitalo- ja kerrostaloasukkaiden jätteiden lajittelutapoja. Yhtiötä kiinnostaa tietää eroavatko lajittelutottumukset eri asumismuodoissa. Mahdolliset selkeät eroavaisuudet pyritään sitten ratkaisemaan sopivan jäteneuvonnan avulla.

Kyselytutkimusten yksi ongelma on se, että vastaaja ei välttämättä ymmärrä lukeensa. Ihmiset myös jättävät helposti vastaamatta tai antavat positiivisemman kuvan tavoistaan kuin mitä ne todellisuudessa ovat. Kierrätysmahdollisuudet myös vaihtelevat alueittain ja asuntotyyppien mukaan. Kerrostalojen pihalla on yleensä paremmat edellytykset kierrättää kotitalouden jätteitä verrattuna pientaloihin. Kyselyä jaettiin alueille, joissa on paljon maahanmuuttajataustaisia asukkaita. Osalla kyselyn saajista on saattanut olla ongelmia kielen kanssa ja kyselyyn vastaaminen on jäänyt vain siitä hyvästä.

Turun kaupungin tilastollisesta vuosikirjasta on nähtävissä, että Varissuolla on suomenkielisiä (52 %) ja muun kielisiä (46 %) lähes yhtä paljon, ja joka viides asukas on yli 65-vuotias. Eläkeläisiä kyselyn vastaajissa oli paljon edustettuina, mutta muun kielisiä ei ollut merkittävää määrää. Vertailun vuoksi vuonna 2016 kaikista turkulaisista puhui äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia 12,6 % (Turun kaupungin tilastollinen vuosikirja 2016). Varissuon väestöjakauma ei ole siis suoraan verrattavissa muuhun Turkuun. Tästä syystä peilaan tuloksia Turun Seudun jätehuollon tilaamaan Taloustutkimuksen kyselytutkimukseen vuodelta 2015. Sain kyseisen tutkimuksen tulokset LSJH:lta PowerPoint-tiedostona.

Alkuoletuksenani oli, että kyselyyn vastaavat pääsääntöisesti ne, joita kierrätys ylipäättään kiinnostaa. Osa saapuneista kyselyistä oli niin puutteellisesti täytettyjä, ettei niitä otettu ollenkaan huomioon. Tarkastelin 452 henkilön vastauksia ja heistä 96 % oli täyttänyt kyselyn taustatiedot-osion kaikki kohdat. En saanut käsiini enää myöhemmin tietoa kyselyiden tarkasta jaetusta määrästä, joten vastausprosentin laskeminen on mahdollonta. Kaksi Turku AMK:n opiskelijaa muisteli kyselyiden tilatun määrän olleen 4 000 paikkeilla. Tällöin vastausprosentti olisi noin 11 %.

8.1 Kyselyn vastaukset lyhyesti

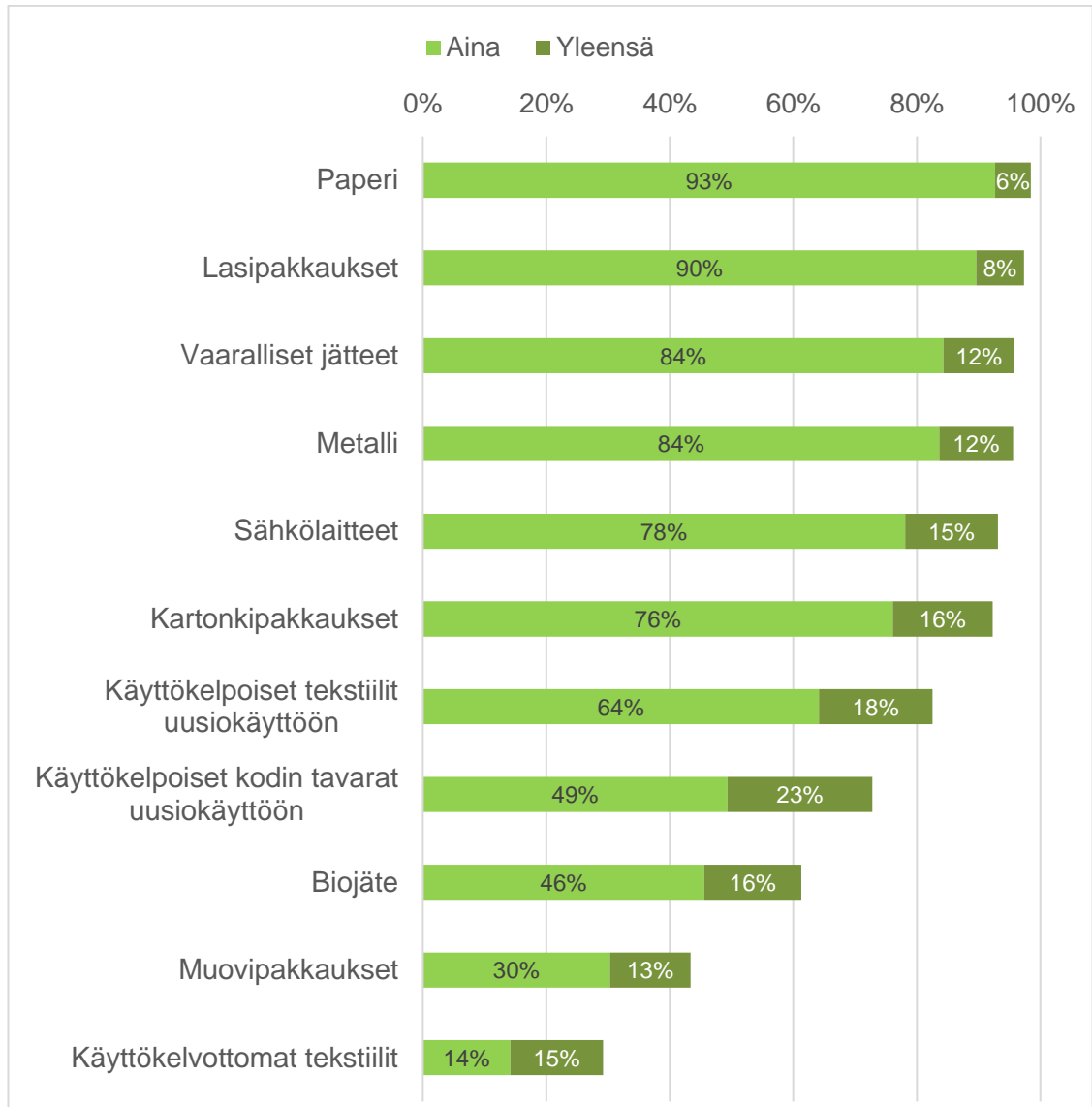
Kyselyn ensimmäisessä kysymyksessä selvitetään vastaajien yleiset kierrätystottumukset. Vastaajaa pyydettiin merkitsemään, miten usein hän kierrättää jätelajeja: Aina, yleensä, joskus tai ei juuri koskaan. Kuten kuviosta 9 näkee, vastaajat ovat erittäin tunnollisia kierrättämään paperin, metallin, lasin, kartongin, vaaralliset jätteet, sähkölaitteet ja käyttökelpoiset tekstiilit uusiokäyttöön. Käyttökelpoisten kodin tavaroiden lajittelu uusiokäyttöön on myös melko tunnollista, kun yli 70% tekee sitä vähintään yleensä.

Sen sijaan muovipakkausten ja biojätteen kierrätysaste oli pienempi. Tämä selittynee sillä, että ne ovat uusia kierrätysjakeita Turun seudulla. Muovin suhteen on myös huomioitavaa, ettei taloyhtiöitä ole veloitettu keräämään muovia, kun taas biojätteen kohdalla asia on jo toisin. Toisaalta pientalojen pihossa on yleensä vain yksi tyhjennettävä polttokelpoisen jätteen astia ja yleiset kierrätyspisteet voivat olla melko kaukanakin kodista. Silloin kierrättäminen onkin asukkaiden omasta aktiivisuudesta ja mielenkiinnosta kiinni. Muovia voi kierrättää Rinki-ekopisteillä, mutta tutkimuksen alueista vain Varissuon alueella on yksi Rinki-piste. Suurimmat lajitteluhalukkuutta vähentävät tekijät ovat vastaanottopaikan liian kaukainen sijainti, sekä puutteelliset lajittelu- ja säilytystilat kotona.

Tekstiilinkierrätykseen liittyen vastauksissa korostui tiedon puute. 34 % ei ollut kuullutkaan keräyksestä ja 42 % oli kuullut, muttei olisi osannut kertoa asiasta sen tarkemmin. Lajitteluhalukkuutta lisäisi erityisesti tieto kierrätysohjeista sekä kierrätyspisteen läheinen sijainti. 53 % toivoi poistoteksteille omaa keräysastiaa taloyhtiöön.

8.2 Kyselyn tulokset kysymyskohdittain

Kuviosta 9 on jätetty pois kyselyn ensimmäisen kysymyksen kaksi muuta vaihtoehtoa eli "Lajittelen joskus" ja "En lajittele (juuri) koskaan. (Laitan polttokelpoiseen jätteesseen)". Tämä siitä syystä, että on oleellisempaa tarkastella, kuinka monella kierrätys on oikeasti tapa eikä satunnainen teko. Taloustutkimus Oy:n (2015) tekemän tutkimuksen mukaan Turun alueella paperia kierrätti aina 90 % vastaajista, lasipakkauksia 83 %, vaarallisia jätteitä 84 %, metallia 81 %, sähkölaitteita 77 %, kartonkipakkauksia 66 %, biojätettä 25 %, ja käyttökelpoista vaatetavaraa kierrätti aina 55 %. Tämän kyselytutkimuksen vastaajien kierrätystottumukset ovat siis samansuuntaiset kuin Turun seudulla muutenkin.

Kuvio 9. Kyselyn vastaajien kierrätystottumukset. (n=452).

Kuvio 10. Lajitteluhalukkuutta vähentäviä tekijöitä kyselyn vastaajien mukaan. 2017 (n=406).

Lajitteluhalukkuutta vähentävät eniten vastaanottoaikan huono sijainti sekä puutteelliset tilat kotona. Noin joka viidennellä ei ole lajitteluhalukkuutta vähentäviä tekijöitä, kun taas toinen viidennes ei ole tietoinen jätteiden lajittelupaikoista. Vastaajilla oli mahdollista valita useita vaihtoehtoja kuvaamaan heidän tilannettaan. Jokin muu syy -vastaukset olivat pääsääntöisesti samoja kuin valmiiksi annetuissa vaihtoehdoissa mutta omin sanoin kirjoitettuna. Taloustutkimuksen kyselyn vastaukset ovat saman suuntaisia: Ei mikään vähennä 34 %, puutteelliset lajittelu-/ säilytystilat kotona 31 %, taloyhtiössä ei ole keräysastioita 19 %, lajitellun jätteen kuljetusongelmat 14 %, lajittelun vaivalloisuus 12 %,

puutteellinen lajitellun jätteen vastaanotto 11 %, jätteen vastaanotto paikalla keräysastiat aina täynnä/tyhjennetään liian harvoin 10 %, epäsiisti lajitellun jätteen vastaanotto paikka 5 %, taloyhtiön keräysastiat huonosti merkitty 2 %, en pidä tärkeänä 2 % ja ei vastausta / ei osaa sanoa 6 %.

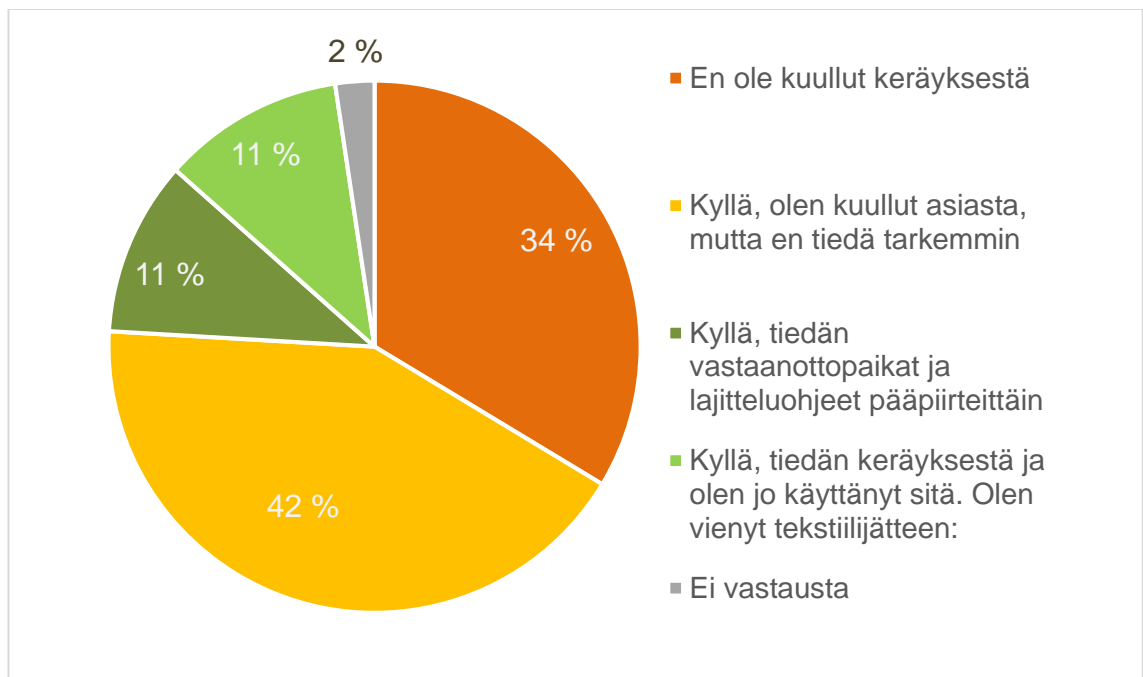
Kyselyn kysymyksessä 3 vastaajia pyydettiin arvioimaan suhtautumistaan kierrättämiseen. Vastaajat saivat valita kahden sanaparin väliltä mitä mieltä he olivat kierrättämisestä. Jokaisen sanaparin välillä oli viiden neliön muodostama jatkumo, ja vastaajien täytyi valita heidän ajatteluaan parhaiten kuvaava kohta jatkumolla. Kyselyssä sanaparien negatiivisia ja positiivisia puolia oli sekoitettu keskenään, jotta vastaaja joutuisi miettimään vastaustaan jokaisen sanaparin kohdalla.

Vastaajista enemmistö suhtautuu kierrättämiseen positiivisella asenteella, mikä voidaan huomata taulukosta 2 summaamalla vihreiden sarakkeiden prosenttiyksiköt. Sanapareista *vaivatonta – vaivalloista*, *yksinkertaista – monimutkaista*, *miellyttävää – epämiellyttävää* sekä *helppoa – vaikeaa* noudattavat kaikki melko samanlaista prosenttija-kaumaa. Suhtautuminen on siis selkeästi positiivista ja kierrätys koetaan helpoksi, sekä enemmistön mielestä osaksi kotitöitä. Vain 7 % vastaajista kokee kierrättämisen tarpeettomaksi ja jopa 81 % pitää kierrätystä tärkeänä. Sanapari *vapaaehtoista – pakollista* jakautuu kuitenkin melkoisen tasaisesti. Tätä voinee selittää se, että ihmiset kokevat kierrätyksen olevan pakollista mutta tekevät sitä vapaaehtoisesti.

Taulukko 2. Asenteet kierrättämiseen kyselyn mukaan (n=443).

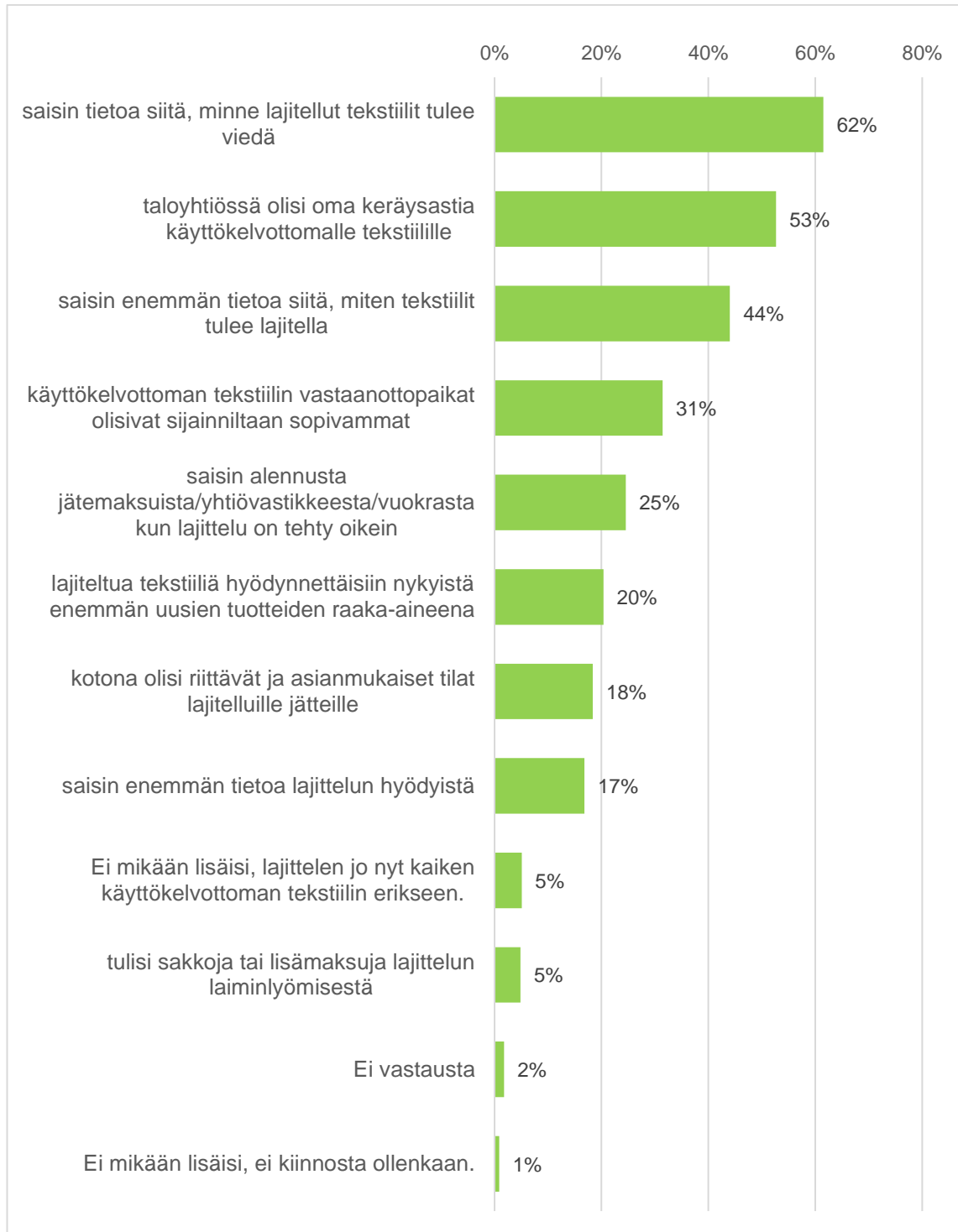
Tärkeää	81 %	9 %	1 %	2 %	7 %	Tarpeetonta
Osa kotitöitä	55 %	27 %	9 %	5 %	4 %	Ylimääräistä puuhaa
Vaivatonta	39 %	38 %	14 %	6 %	3 %	Vaivalloista
Yksinkertaista	39 %	27 %	22 %	9 %	4 %	Monimutkaista
Miellyttävää	38 %	40 %	19 %	2 %	2 %	Epämiellyttävää
Helppoa	37 %	32 %	18 %	8 %	5 %	Vaikeaa
Vapaaehtoista	31 %	14 %	22 %	16 %	18 %	Pakollista
Nopeaa	27 %	29 %	24 %	15 %	5 %	Aikaa vievää

Kyselyn kysymyksessä 4 tiedusteltiin vastaajien tietoja käyttökelvottoman tekstiilien keräyksestä. Kuviossa 11 näkyy 441 vastaajan tulokset: 34 % ei ollut kuullut keräyksestä, 42 % oli kuullut keräyksestä, muttei tiennyt sen tarkemmin, 11 % oli kuullut keräyksestä, ja tiesi vastaanottoaikat ja lajitteluohjeet pääpiirteittäin, toiset 11 % tiesi keräyksestä ja oli jo vienyt tekstiilejä keräykseen, ja loput 2 % vastaajista jätti vastaamatta. Tekstiilijätettä oli viety mm. H&M-liikkeeseen, Kiertotähdentielle, Topinojalle, Kanslerintielle ja Skanssiin, jossa oli tapahtuman yhteydessä kerätty tekstiilijätettä. Osa myös mainitsi UFF:n ja Pelastusarmeijan keräyslaatikot, mistä herää kysymys, että olivatko he ymmärtäneet kysymyksen väärin vai tahallaan vieneet käyttökeltvotonta tekstiiliä keräykseen.

Kuvio 11. Tiedon leviäminen vastaajien keskuuteen käyttökeltvottomien tekstiilien keräyksestä Turun seudulla. (n=441).

Kysymyksessä 5 tiedusteltiin puolestaan käyttökeltvottoman tekstiilin lajitteluhalukkuutta lisääviä tekijöitä. Kärkikolmikkoon sijoittuu lisää tietoa vastaanottoaikoista ja lajitteluohjeista, sekä keräysastian sijainti taloyhtiön pihalla. Kuviossa 12 näkyy vastausten jakautuminen. Vastaajilla oli mahdollista valita useampi vaihtoehto. Sakkojen saaminen ei motivoisi vastaajia, vaan lisätiedon saaminen keräyksestä ylipäättään.

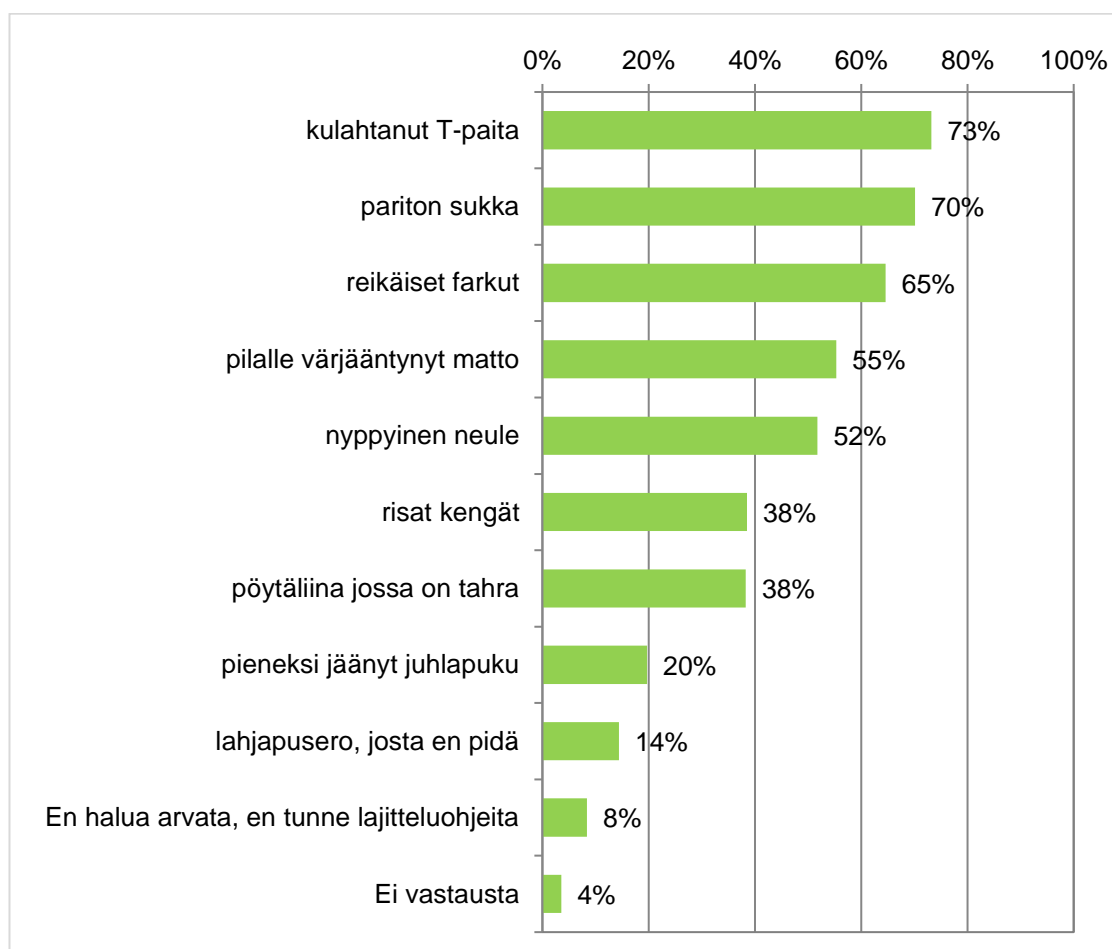
Kuvio 12. Käyttökelpottoman tekstiilin lajitteluhalu lisäävät tekijät (n=452).

Kysymyksessä 6 vastaajia pyydettiin merkitsemään, mitä he lajittelisivat käyttökelpottoman tekstiilin keräysastiaan. Kuviosta 13 nähdään, että vastaajille käyttökelpotonta tekstiiliä olisivat kulahtanut T-paita, pariton sukka sekä reikäiset farkut, puolet vastaajista laittaisi myös pilalle värjäytyneen maton sekä nyppyisen neuleen keräykseen.

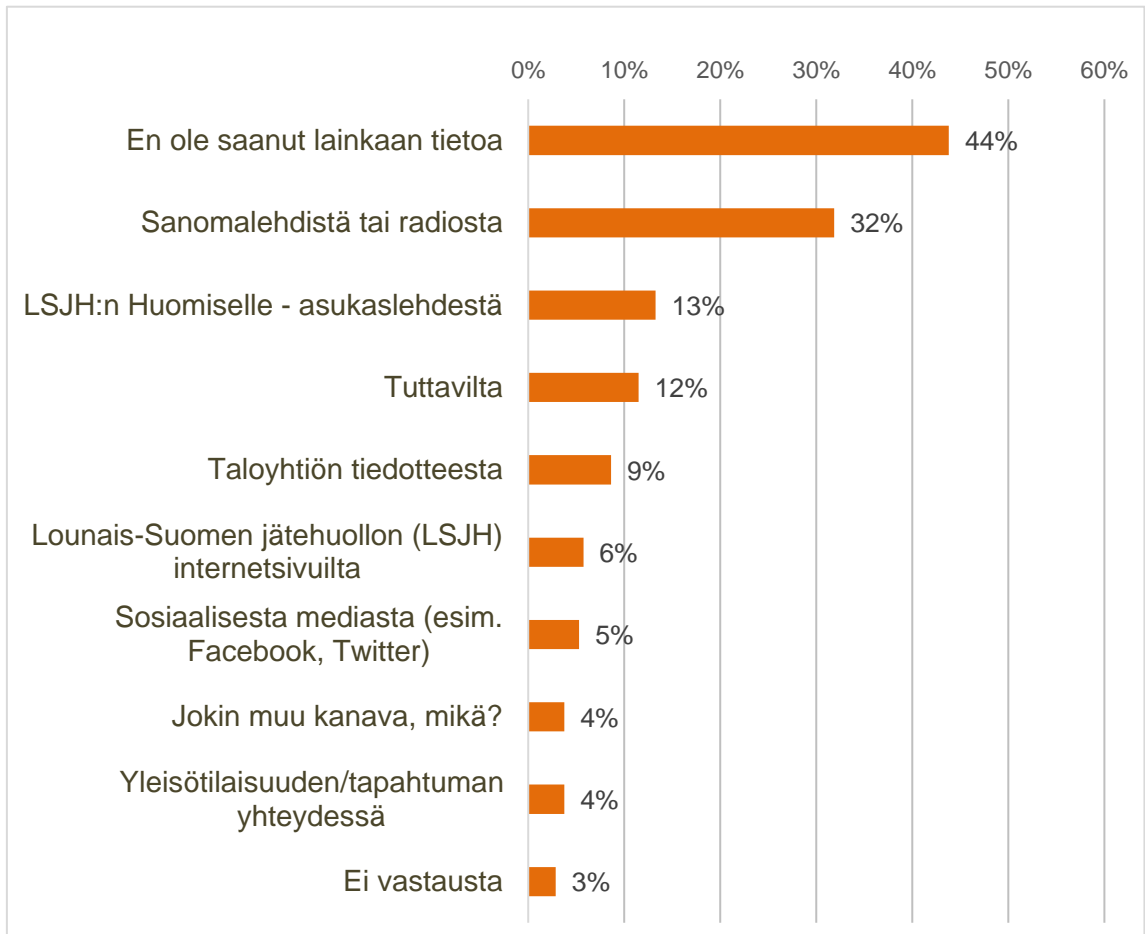

Ilahduttavaa on, että vain 20% laittaisi pieneksi jääneen juhlapuvun keräykseen ja että vain 14 % laittaisi käyttökelpoisen lahjapuseron käyttökelvottoman tekstiilin keräykseen.

Kulahtanut T-paita, pariton sukka ja reikäiset farkut saattavatkin olla asioita, joita kotitalouksissa heitetään roskikseen enemmän kuin muita tekstiilejä. Moni onkin saattanut pohtia, että tuntuu ikävältä heittää käyttökelpoista materiaalia roskiin, varsinkin kun vaatteisiin kiintyy ja niihin saatetaan sijoittaa enemmänkin rahaa. Kuvion 12 tuloksista on pääteltävissä, että ihmisiä kiinnostaa käyttökelvottomien tekstiilien kierrätys. Monella saattaa olla kaappien kätköissä odottamassa vanhoja lakanoita sekä kulahtaneita tai rikkinäisiä vaatteita, joita ei ole raaskittu heittää menemään.

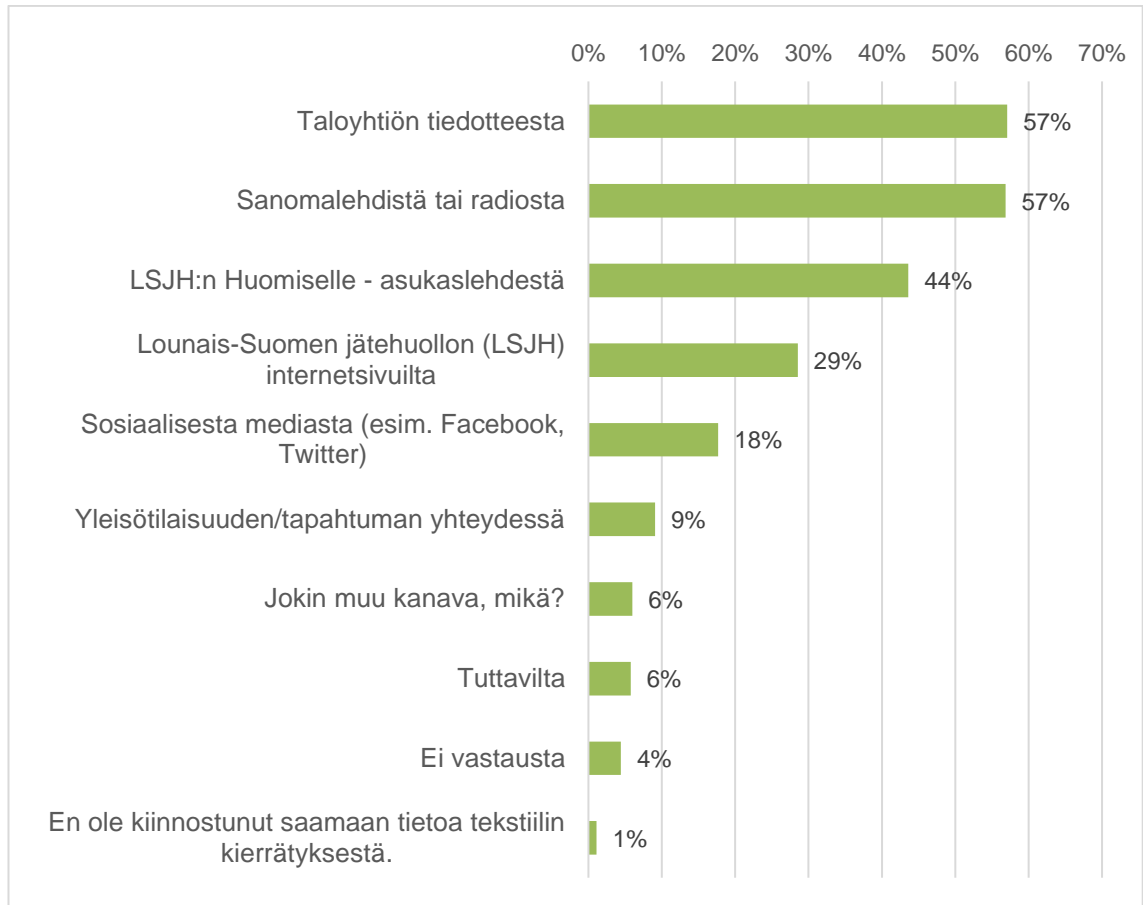

Kuvio 13. Vastaajien näkemykset käyttökelvottoman tekstiilin keräysastiaan kuuluvista tuotteista. (n=436).

Kuvio 14. Vastaajien tiedonlähteet käyttökeltottoman tekstiilin lajitteluohjeista ja vastaanottopaikoista (n=452).

Kysymyksessä 7 vastaajia pyydettiin merkitsemään, mitä kautta he olivat mahdollisesti saaneet tietoa käyttökeltottoman tekstiilin lajitteluohjeista ja vastaanottopaikoista. 44 % vastaajista ei ollut saanut lainkaan tietoa ohjeista tai vastaanottopaikoista. Tätä kuviossa 14 havainnollistettua tulosta ei tule sekoittaa kuviossa 11 näkyviin tuloksiin, sillä siinä tiedusteltiin, olivatko vastaajat kuulleet ylipäättään keräyksestä, kun taas tässä tiedusteltiin, olivatko he kuulleet ohjeista ja vastaanottopaikoista. 144 henkilöä merkitsi sanomalehti tai radio -vaihtoehdon tietolähteeksi ja 60 henkilöä oli lukenut Huomiselle-asukaslehteä.

Kuvio 15. Tiedonlähteet, joista vastaajat toivoisivat jatkossa saavansa tietoa tekstiilien lajitteluohjeista ja vastaanottoaikoista (n=452).

Kysymyksessä 8 tiedusteltiin, mitä kautta vastaajat toivoisivat jatkossa saavansa tietoa tekstiilin lajitteluohjeista ja vastaanottoaikoista. Vastaajia pyydettiin merkitsemään kolme tärkeintä lähdettä, joista 1 oli tärkein. Kuviossa 15 näkyy kaikkien vastausten jakautuminen ja taulukossa 3 pelkästään tärkeysjärjestyksessä annetut vastaukset. Yhteensä eniten ääniä keräsivät taloyhtiön tiedote, sanomalehdet tai radio sekä LSJH:n Huomiselle-asukaslehti. LSJH:n internetsivut saivat myös jonkun verran kannatusta, mikä on nähtävissä kuviossa 15. Vain viisi henkilöä ei ollut kiinnostunut ollenkaan saamaan tietoa ja 27 henkilöä vastasi jokin muu kanava, joista suosituin oli tiedote kotiin. Tästä voisi päätellä näiden vastaajien asuvan pientaloissa, joissa ei ole taloyhtiötä eikä taloyhtiön tiedotteita.

Taulukkoon 3 on kirjattu ylös, kuinka moni kysymykseen 8 vastannut merkitsi numeroin eli tärkeysjärjestyksessä toivotut tiedonlähteet. Tärkeimmäksi (eniten numero 1) vastaajat merkitsivät taloyhtiön tiedote, sanomalehdet tai radio ja LSJH:n Huomiselle-asia-

kaslehti. Yhteensä sanomalehdet tai radio keräsi enemmän ääniä kuin taloyhtiön tiedote. Tuttavien tai yleisötapahtumien kautta saapuvaa tietoa ei pidetty tärkeänä, sillä ne saivat selkeästi vähemmän ääniä kuin muut. Omakotitalojen asukkaat eivät saa taloyhtiön tiedotteita, joten postin kautta saapuva tiedotus on tarpeellista. Huomiselle-asukaslehti onkin tässä tapauksessa hyvin tärkeä, jotta kohdeyleisö saavutetaan.

Taulukko 3. Tärkeimmät tavat, joilla vastaajat haluavat saada lisätietoa tekstiilin lajitte-
luohjeista ja vastaanottoaikoista.

	Sanoma- lehdet tai radio	Some	LSJH:n nettisivut	Huomiselle- asukaslehti	Tuttavat	Yleisö- tilaisuus / tapahtuma	Taloyhtiön tiedote
1 (tärkein)	40	11	12	34	1	2	80
2	56	13	26	38	8	5	25
3	40	16	32	29	9	13	22
Yhteensä (kpl)	136	40	70	101	18	20	127

Kyselyn päätteeksi vastaajilla oli mahdollisuus antaa kehitysideoita tai palautetta tekstiilinkierrätykselle, ja yhteensä palautetta antoi 121 henkilöä. Toistuviksi teemoiksi nousivat vastaanottoaikaan sijainti, tiedotuksen laatu ja lähteet, keräysastia ja ohjeet kierrätykselle, muutama kehuakin mahtui mukaan. Valtaosa toivoi keräysastiaa taloyhtiön pihalle tai useita vaihtoehtoisia pisteitä isojen kauppojen yhteyteen. Useat myös valittivat, ettei kotona ole tilaa.

8.3 Eroavaisuudet asuntotyypeittäin

Kerrostalojen taloyhtiöissä on yleensä paremmat mahdollisuudet lajitella jätteitä, kuin pientaloalueella. Halusinkin siksi tarkastella, että eroaako lajittelevat ja -asenteet sen mukaan, asuuko vastaaja kerrostalossa, rivitalossa tai omakotitalossa. Oletin, että taloyhtiöiden asukkaat kierrättävät todennäköisemmin vain omasta pihapiiristä löytyvien jäteastioiden mukaisesti, kun taas pientalojen asukkaat ovat tottuneet siihen, ettei astiaa ole omalla pihalla, ja jätteet viedään esimerkiksi koiran ulkoilutuksen yhteydessä. Kyse-
lyssä omakotitalot ja paritalot olivat kimputettu yhteen, mutta tähän merkitsin molem-

mat "OK-talo" nimellä, jotta se olisi lyhyempi ja taulukot mahtuisivat tähän opinnäytetyöpohjaan paremmin. 452:sta vastaajasta 434 ilmoitti asuntotyyppinsä kyselyssä eli 96 % vastaajista. Tulen siis tarkastelemaan kyseisen joukon tuloksia nyt tarkemmin.

Taulukko 4. Eri jätteiden ahkerien kierrättäjien määrät eri asuntotyypeissä.

Lajittelen aina:	Kerrostalo	Rivitalo	OK-talo
Paperi	89 %	95 %	94 %
Metalli	82 %	89 %	80 %
Lasi	89 %	95 %	86 %
Kartonki	77 %	81 %	65 %
Muovi	27 %	31 %	37 %
Biojäte	56 %	47 %	22 %
Vaaralliset jätteet	81 %	91 %	84 %
Sähkölaitteet	76 %	80 %	83 %
Käyttökelvottomat tekstiilit	16 %	14 %	8 %
Käyttökelpoiset tekstiilit uusiokäyttöön	64 %	71 %	63 %
Käyttökelpoiset kodin tavarat uusiokäyttöön	52 %	58 %	44 %

Valitsin kyselyn ensimmäisen kysymyksen tuloksista tarkasteluun vain 'lajittelen aina' vaihtoehdon, koska uskon sen kuvaavan usein kierrättävien ihmisten määrää. Muut vaihtoehdot olisivat olleet: lajittelen yleensä, lajittelen joskus ja en lajittle (juuri) koskaan, (laitan polttokelpoiseen jätteeseen). Taulukosta 4 huomataan, että rivitaloasukkaat olivat kyselyn ahkerimpia kierrättäjiä. Kerrostaloasukkaat ovat ahkerampia vain biojätteen ja käyttökelvottomien tekstiilien suhteen. Pientalojen asukkaat kierrättävät myös tunnollisesti, vain biojäte, muovi ja käyttökelvottomat tekstiilit jäävät selkeästi jälkeen. Toisaalta nämä kolme ovat kaikilla vähemmän kierrätettävien joukossa, varsinkin kun käyttökelvottomien tekstiilien keräys oli vasta alkutekijöissä kyselyn toteutuksen aikaan. Hämmentävintä oli, että ahkerimmat muovinkierrättäjät löytyivät juuri omakoti- ja paritalojen

asukkaista. Toisaalta heillä on useammin oma auto käytössä, joten muovin vieminen Rinki-pisteisiin saattaa olla silloin helpompaa verrattuna kerrostaloasukkaisiin.

Kyselyn toisessa kysymyksessä tiedusteltiin vastaajien lajitteluhalukkuutta vähentäviä tekijöitä. Vastaajilla oli mahdollista valita useampikin vaihtoehto. Kuten taulukosta 5 huomataan, kerrostaloasukkaiden lajitteluhalukkuutta vähentävät eniten puutteelliset lajittelu- ja säilytystilat kotona, liian kaukainen vastaanottoaika ja taloyhtiöltä puuttuva keräysastia. Rivitalojen asukkaita häiritsevät samat asiat, mutta kodin puutteelliset tilat häiritsevät heitä enemmän kuin muita. Tämä voinee selittyä sillä, että rivitalossa asuvien kotitaloudessa oli lähinnä pariskuntia ja lapsiperheitä, kun taas kerrostalossa korostuivat yksinasuvat ja OK- sekä paritaloissa pariskunnat. Todennäköisesti siis rivitaloasukkailla on suhteessa enemmän ihmisiä ja tavaroita viemässä tilaa asunneliöitä kohden. Oma koti- ja paritaloissa eläville ongelmia tuottaa eniten vastaanottoaikaan kaukaisuus.

Taulukko 5. Lajitteluhalukkuutta vähentävät tekijät asuntotyyppien mukaan (n=406)

Lajitteluhalukkuutta vähentävät tekijät	Kerrostalo	Rivitalo	OK-talo	Yhteensä	Yhteensä %
Vastaanottoaika on liian kaukana	42	37	46	125	31 %
Puutteelliset lajittelu-/säilytystilat kotona	42	52	28	122	30 %
Taloyhtiössämme ei ole keräysastioita lajitelluille jätteille	35	45	8	88	22 %
En tiedä minne lajitellut jätteet kuuluisi viedä	31	31	24	86	21 %
Ei mikään vähennä	35	37	13	85	21 %
Lajittelun jätteen vastaanottoaikaalla keräysastiat aina täynnä / tyhjennetään liian harvoin	22	5	15	42	10 %
Lajittelun vaivalloisuus	18	9	9	36	9 %
Jokin muu syy	14	11	7	32	8 %
Epäsiisti vastaanottoaika	10	3	9	22	5 %
Taloyhtiössämme eri tyyppisille jätteille varatut säiliöt ovat huonot / epäselvästi merkityt	5	3	0	8	2 %
En pidä lajittelua tärkeänä	3	0	0	3	1 %
Yhteensä	257	233	159	649	

Taulukossa 6 on jaoteltu kotitaloustyypit asuntotyyppien mukaan. Siitä nähdään myös, että vastauksia saatiin hyvin edustamaan eri asumismuotoja. Taulukon oikeassa reu-
nassa on ilmoitettu eri kotitalouksien edustajien määrä suhteessa kaikkiin asuntotyypp-
pinsä kertoneiden määrään (n=427). Kyselyyn vastasi 452 henkilöä, joten suhteet pysy-
nevät suunnilleen samana, vaikka osan vastaajien tiedot puuttuvatkin.

Taulukko 6. Vastaajien kotitaloudet asuntotyypeittäin (n=427.)

Kotitalous	Kerrostalo	Rivitalo	OK-talo	Yhteensä
Asun yksin	61 %	23 %	13 %	36 %
Pariskunta	24 %	49 %	61 %	42 %
Lapsiperhe	10 %	28 %	25 %	20 %
Muu, esim. kimppakämppä	5 %	0 %	0 %	2 %
Yhteensä (vastaajia)	173	151	103	427 / 100 %

Taulukko 7. Toivotut tiedonlähteet asuntotyypeittäin (n=435)

Toivotut tiedonlähteet poisto- tekstiilin keräyksestä	Kerrostalo	Rivitalo	OK-talo	Yhteensä
Sanomalehdistä tai radiosta	21 %	24 %	35 %	25 %
Sosiaalisesta mediasta (esim. Facebook, Twitter)	6 %	8 %	10 %	8 %
Lounais-Suomen jätehuollon (LSJH) internetsivuilta	10 %	12 %	17 %	12 %
LSJH:n Huomiselle - asukasleh- destä	15 %	20 %	26 %	19 %
Tuttavilta	3 %	1 %	4 %	3 %
Yleisötilaisuuden/tapahtuman yh- teydessä	4 %	3 %	5 %	4 %
Taloyhtiön tiedotteesta	36 %	30 %	0 %	26 %
Jokin muu kanava, mikä?	2 %	2 %	5 %	3 %
En ole kiinnostunut saamaan tietoa tekstiilin kierrätyksestä.	1 %	1 %	0 %	1 %
Yhteensä vastauksia	403	355	222	980

Kyselyn kysymyksessä 8 tiedusteltiin vastaajien toivomia kanavia, josta he saivat jatkossa tietoa tekstiilin lajitteluohjeista ja vastaanottoapaikoista. Vastaaja sai valita useamman vaihtoehdon. Taulukosta 7 huomataan, että kerrostalossa ja rivitalossa toivotaan erityisesti taloyhtiön tiedotteen sisältävän ohjeita ja tietoa, kuin myös sanomalehtien tai radion. Pientalojen asukkaat toivovat puolestaan eniten tietoa sanomalehdistä tai radiosta, ja toiseksi eniten LSJH:n Huomiselle-asukaslehddestä.

Taulukossa 8 on näkyvissä kuinka moni asuntotyyppin kertoneista vastaajista merkitsi lajitteluhalukkuutta lisääviä tekijöitä. Oikean reunan yhteensä vastauksia -osiosta näkee kuinka moni vastaaja oli merkinnyt kyseisen rivin väittämän omaa lajitteluhalukkuutta lisääväksi. Alareunaan on merkitty puolestaan, kuinka monta väittämää kyseisen asuntotyyppin vastaaja oli rastinut. Tämä summa on lähinnä sitä varten, että pystyin laskemaan miten prosentiosuudet jakautuivat eri väittämien kesken jokaisessa asuntotyyppissä.

Kerrostalojen ja rivitalojen asukkailla vastaukset jakautuvat melko samansuuntaisesti. Molemmilla asukkaat toivoisivat omaa keräysastiaa taloyhtiön pihalle. Pientaloasukkailla ei ole taloyhtiötä, joten oli ymmärrettävää, että keräysastian parempi sijainti sai paljon ääniä. Pientalojen asukkailla korostuu muita selkeämmin tiedon tarve lajitteluhalukkuutta lisäävänä tekijänä. Taloyhtiöiden asukkaat kierrättävät todennäköisemmin vain omasta pihapiiristä löytyvien jätteastioiden mukaisesti, kun taas pientalojen asukkaat ovat tottuneet siihen, ettei astiaa ole omalla pihalla.

Taulukko 8. Lajitteluhaluukkuutta lisäävät tekijät asuntotyypeittäin (n=445)

Lajitteluhaluukkuutta lisäävät tekijät	Kerrostalo	Rivitalo	OK-talo	Yhteensä vastauksia
Saisin tietoa siitä, minne lajitellut tekstiilit tulee viedä	20 %	20 %	29 %	272
Taloyhtiössä olisi oma keräysastia käyttökeltvottomalle tekstiilille	25 %	22 %	4 %	233
Saisin enemmän tietoa siitä, miten tekstiilit tulee lajitella	13 %	16 %	20 %	194
Käyttökeltvottoman tekstiilin vastaanottopaikat olisivat sijainniltaan sopivammat	9 %	9 %	18 %	135
Saisin alennusta jätemaksuista / yhtiövastikkeesta / vuokrasta kun lajittelu on tehty oikein	10 %	8 %	8 %	106
Lajiteltua tekstiiliä hyödynnettäisiin nykyistä enemmän uusien tuotteiden raaka-aineena	8 %	7 %	7 %	88
Kotona olisi riittävät ja asianmukaiset tilat lajitelluille jätteille	7 %	7 %	5 %	79
Saisin enemmän tietoa lajittelun hyödyistä	5 %	7 %	6 %	74
Tulisi sakkoja tai lisämaksuja lajittelun laiminlyömisestä	2 %	2 %	1 %	21
Ei mikään lisäisi, lajittelen jo nyt kaiken käyttökeltvottoman tekstiilin erikseen.	1 %	2 %	2 %	21
Ei mikään lisäisi, ei kiinnosta ollenkaan.	0 %	0 %	0 %	3
Yhteensä vastauksia	501	449	276	

Taulukossa 9 on jaoteltuna miten eri asuntotyyppien asukkaat lajittelisivat annettuja tuotteita poistotekstiiliksi. Taulukosta voidaan nähdä, että talotyyppin ilmoittaneita oli 418, mutta yhteensä kysymykseen vastasi 452 vastaajaa. Talotyypit ovat jaoteltu vertailun vuoksi erikseen, eli jokaisen sarakkeen alta on nähtävissä miten vastaukset jakautuivat kyseisen talotyyppin asukkaiden kesken. Vaihtoehtoja sai ruksia niin monta kuin halusi ja yhteensä arvauksia -rivillä onkin näkyvissä ruksattujen vaihtoehtojen määrä. Esimerkiksi kerrostalosarakkeen alla näkyy, että 173 vastaajaa ruksi 688 kertaa

jonkun tuotteen kierrätettäväksi. Oikeassa reunassa on näkyvissä kuinka moni talotyypin ilmoittaneista valitsi kyseisen rivin vaihtoehdon keräykseen laitettavaksi. Puolet OK-taloasukkaista laittaisi tahrallisen pöytäliinan keräykseen, mutta vain neljännes kerrostaloasukkaista tekisi samoin. Kerrostaloasukkailla on pienin prosentti lähes kaikissa tuotteissa, poikkeuksena risat kengät sekä epätoivottu lahjapusero. Kerrostaloasukkaissa oli myös eniten vastaajia, jotka eivät halunneet arvata ohjeita.

Taulukko 9. Vastaajien arvaukset poistotekstiiliin kuuluvista tuotteista asuntotyyppien mukaan (n=418).

Mitä seuraavista lajittelisit käyttökellottoman tekstiilin keräysastiaan?	Kerrostalo	Rivitalo	OK-talo	Yhteensä vastaajista (n=418)
pöytäliina jossa on tahra	27 %	46 %	50 %	40 %
pieneksi jäänyt juhlapuku	14 %	25 %	18 %	19 %
kulahtanut T-paita	66 %	81 %	82 %	77 %
pilalle värjäätynyt matto	55 %	57 %	60 %	58 %
nyppyinen neule	40 %	61 %	63 %	54 %
risat kengät	45 %	36 %	36 %	40 %
pariton sukka	66 %	75 %	76 %	73 %
reikäiset farkut	57 %	74 %	73 %	68 %
lahjapusero, josta en pidä	12 %	19 %	9 %	14 %
En halua arvata, en tunne lajitteluohjeita	16 %	3 %	4 %	8 %
Yhteensä arvauksia	688	717	484	-
Kyselyssä vastaajia	173	151	103	452

Laitoin yhteensä arvauksia ja kyselyssä vastaajia -rivit taulukon alle siitä syystä, että äänestysaktiivisuutta voi verrata vastaajien määrään. On hyvä huomata, että rivitaloasukkaat lajittelisivat enemmän tuotteita keräysastiaan kuin muut, vaikka kerrostaloasukkaita on enemmän kuin heitä. Taulukosta voidaan laskea, että keskimäärin ruksattuja tuotteita per vastaaja on kerrostalossa ($688/173=$) 3,98 kappaletta, rivitalossa 4,75 ja OK-talossa 4,70. Tästä nähdään, että kerrostalossa lajiteltaisiin vähemmän tuotteita poistotekstiiliin keräykseen kuin muissa talotyypeissä

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Asukkaiden kierrätystottumukset ja asenteet

Kyselyllä ei onnistuttu saamaan vastauksia tutkittavan alueen asukasväestön mukaisella jakaumalla. Eläkeläisten määrä korostui vahvasti ja nuoret puuttuivat lähes täysin, ja suomenkieliset muodostivat valtaosan vastaajista, vaikka alueella on paljon ihmisiä, jotka eivät puhu äidinkielenään suomea tai ruotsia. Kierrätystavot olivat kuitenkin verrattavissa aiempiin tutkimuksiin, mutta ne eivät kuvaa totuudenmukaisesti ainakaan Varis-suon aluetta.

Lajitteluhalukkuutta vähentävät erityisesti puutteelliset tilat kotona, kaukainen vastaanottoaika ja taloyhtiöstä puuttuva keräysastia. Nämä ovat asioita, joihin jäteneuvonnalla on hankala vaikuttaa. Ihmisiä voitaisiin innostaa järjestämään asuntojaan uudestaan erilaisten esimerkkitapausten voimin, mutta se vaatii yleensä paljon aikaa ja vaivaa asukkailta. Taloyhtiöön voidaan saada tilattua keräysastia, jos taloyhtiön kokouksessa niin päätetään. Tähän halukkuuteen voidaan pyrkiä vaikuttamaan, mutta yleensä erilaiset lakimääräiset pakotteet vaikuttavat asiaan paremmin.

Rivitaloasukkaat kierrättävät muita asukkaita ahkerammin, mutta heitä häiritsee eniten kodin puutteelliset tilat. Poistotekstiilinkeräykseen he olisivat laittamassa enemmän tuotteita kuin muut. Rivitaloissa oli eniten lapsiperheitä ja pariskuntia, joten tavaroita varmasti piisaa neliöitä kohti. Kerrostaloissa oli eniten yksin asuvia, joten tilaa luulisi riittävän. Toisaalta kerrostaloissa asui lähinnä eläkeläisiä, joten heille on saattanut kasaantua vuosien mittaan paljon tavaraa. Omakoti- ja paritaloissa asukkaina oli lähinnä pariskuntia, joten tilaa luulisi olevan enemmän suhteessa muihin. Toisaalta heidänkin vastauksissa valiteltiin kodin puutteellisia tiloja. Omakotitaloissa oltiin lisäksi vähän epätietoisia jätteiden vastaanottoaikoista. Taulukosta 10 nähdään vastaajien asumisolosuhteet eli millaisessa talossa he asuvat ja kenen kanssa. Taulukossa 6 on samat tiedot prosentteina esitettyinä.

Taulukko 10. Kotitaloudet talotyypeittäin lukumäärinä (n=427).

	Kerrostalo	Rivitalo	OK-talo	Yhteensä (hlö)
Asun yksin	105	34	13	152
Pariskunta	41	74	63	178
Lapsiperhe	18	43	26	87
Muu, esim. kimppekämpä	9	0	1	10
Yhteensä	173	151	103	427

Kierrätys koettiin tärkeäksi, melko helpoksi ja osaksi arkea, vaikka se viekin vähän ylimääräistä aikaa. Pääsääntöisesti vastaajat kierrättivät ahkerasti useita kodin jätteitä. Kyselyissä ihmisillä on tosin tapana kaunistella vastauksiaan. Kierrätystottumukset olivat samantyyllisiä kuin Taloustutkimus Oy:n tutkimuksessa, joten niitä voitaneen pitää melko totuudenmukaisina. Hauskaa oli huomata, että pientalojen asukkaat kierrättävät muovia muita useammin. Tämä saattaa johtua siitä, että he ovat tottuneet viemään jätteet kauemmaksi kotipihaan ja heillä on todennäköisesti auto käytettävissä. Biojätettä he kierrättävät muita vähemmän. Jäteastian puuttuessa heitä voitaisiin innostaa hankkimaan kompostori.

Omakotitaloissa ja rivitaloissa kierrätys koetaan vähän vaivalloisemmaksi kuin kerrostaloissa, sama asia oli myös koetun miellyttävyyden kanssa. Valtaosa (noin 80 %) kaikissa talotyypeissä piti kierrätystä hyvin tärkeänä. Nopeaa – aikaa vievää -akselilla oli selkeästi vaihtelua kaikissa talotyypeissä. Tästä voitaisiin päätellä asukkaiden kokevan, että kierrättäminen vie enemmän aikaa kuin tuotteiden heittäminen polttokelpoiseen. Toisaalta silloin roskapussi täytyisi paljon useammin. Kierrätysjakeita saa samalla kertaa vietyä useampi, eivätkä ne ala haista, biojätettä lukuun ottamatta. Koettu ajan kuluminen saat- taakin olla enemmän henkistä vaivaa. Enemmistö koki kierrätyksen olevan osa kotitöitä, rivitalossa vähän korostuen. Pakollista – vapaaehtoista -akselilla vastaukset jakaantuivat painottuen vapaaehtoisuuteen. Yksi vastaaja sen tiivistikin hyvin, että kokee kierrätyksen pakolliseksi, mutta tekee sitä vapaaehtoisesti.

Lähtötiedot poistotekstiilin keräyksestä

Kolmasosa vastaajista ei ollut kuullutkaan poistotekstiilin keräyksestä, melkein puolet oli kuullut jotain ja noin viidesosa oli hyvin perillä asiasta. Vastaajat kokivat, että erityisesti lisätieto poistotekstiilin keräyspaikoista ja lajitteluohjeista sekä helposti saavutettava keräyspaikka innostaisi heitä kierrättämään. Rivitaloissa ja kerrostaloissa toivottiin taloyhtiön omaa keräysastiaa. Poistotekstiilistä haluttaisiin lisätietoa kotiin kannettuna, erityisesti taloyhtiön tiedote, sanomalehti ja Huomiselle-asukaslehti keräsivät suosiota. Tämä saattaa johtua siitä, että vastaajat olivat valtaosin iäkkäämpiä, mutta toisaalta paperiset ohjeet pysyvät tallessa ja ovat helposti saatavilla.

Toisin kuin muiden kierrätettävien jätelajien kohdalla, poistotekstiilin lajitteluhaluutta ei lisää kodin riittämättömät tilat. Tämä selittyy varmasti sillä, että tekstiilejä säilytetään kaapeissa ja laatikoissa. Yleensä ihmiset siivoavat tekstiilejä pois vain silloin kun heillä on iso tarve käydä kaappeja läpi, esimerkiksi kevätsiivouksen tai muuton yhteydessä. Kun tuote ei ole enää heille käyttökelpoinen. Poissiivottavat vaatteet voivat olla epämuodikkaita tai väärän kokoisia, mutta niihin saattaa liittyä paljon tunnelatauksia. Monet ovat jo tottuneet viemään käyttökelpoiset vaatteet kirppareille, sukulaisille tai työkaareiden lapsille kokeiltavaksi. Tähän vaatekaapin siivouksen yhteyteen olisi helppo kerätä vaatepino myös käyttökelttomille tekstiileille. Parittoman sukan moni laittaisi keräykseen eli ihmisille tulisi olla hyvin selvää, mikä vaatekappale kuuluu keräykseen ja mikä ei.

Ehdotuksia

Tämä opinnäytetyöprosessi opetti, että viestintä kaikkien osallisten kesken on todella tärkeää, vaikka kasvotusten ei ehdittäisi näkemään. Väärinkäsityksiä syntyy helposti, eikä viesti välttämättä mene kaikille perille. Kaikki lukumäärät, osoitteet ja muut myöhemmin ehkä tärkeät tiedot tulisi kirjata ylös. En opinnäytetyötä tehdessäni tiennyt paljon kyselyjä lopulta jaettiin ja moniko meni kerrostaloon, rivitaloon ja OK- tai paritaloon. Nämä tiedot olisivat olleet tärkeitä vastausprosentin laskemista varten.

Saavuttaakseen muun kieliset asukkaat, LSJH voisi olla yhteydessä kauppakeskus Skanssin Monitoriin, jossa on tarjolla palveluja monella eri kielellä. Monitorista löytyy jo muun muassa Fölin, Kelan, kirjaston, poliisin, maistraatin, TE-palvelujen sekä Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän yhteinen palvelupiste. Monitorissa on myös maahanmuut-

tajille tarkoitettu neuvontapiste, joten jäteneuvonta sopisi hyvin muiden palvelujen joukkoon, jotta alueella asuvat maahanmuuttajatkin tavoitettaisiin. Tässä olisi mahdollisuus myös työllistää maahanmuuttajia tekstiilikeräyksen parissa.

Telaketju voisi vastata sosiaalisessa mediassa ihmisten kysymyksiin keräykseen liittyen. Monilla on kaapeissaan varmasti rajatapauksia, joihin he saattavat kaivata apua. Esimerkiksi puuvillasta tehty kangaskassi voisi monen mielestä kuulua keräykseen, vaikka poistotekstiilin lajitteluohjeessa kielletään laukkujen laitto keräysastiaan. Yhtenä ongelmana näkisin jätealan termien laajan määrän ja niiden keskinäiset erot. Pitäisinkin selvää viestintää ehdottoman tärkeänä. Mielestäni Telaketjun puitteissa tulisi painottaa hankkeen tärkeyttä, ajankohtaisuutta ja tavoitetta kattaa koko Suomi. Valtion rahoitus ja yhteistyökumppanit saattavat myös kiinnostaa monia. Motivoimisessa kokisin tärkeäksi näyttää mitä vaikutuksia asukkaiden tavoilla ja valinnoilla on.

Palvelujen kehittäminen kierrätyksen helpottamiseksi

S-ryhmä (2017) teetti kierrätyskyselyn toukokuussa 2017, jonka tulokset olivat hyvin samanlaiset tämän opinnäytetyön tulosten kanssa. Lajitteluhalukkuutta vähensivät samat tekijät ja eri jätelajien kierrätysasteet olivat myös samantyylliset. S-ryhmän tutkimuksen tuloksista kävi myös se ilmi, että yli kolmasosa toivoisi palveluja helpottamaan kierrätystä. LSJH voisi hyödyntää opiskelijoita suunnittelemaan ratkaisuja, miten ihmisille voitaisiin tarjota kierrätystä helpottavia palveluja. Ensimmäisenä mieleen tulee, että ihmiset ovat sokeutuneet oman kodin tilojen hyödyntämiseen. Jos itse pystyn 28 neliön yksiönsäni kierrättämään helposti kaikki taloyhtiön kierrätysjakeet, niin muutkin pystyvät. Konmaritus (ks. Heikkinen 2016) on ollut trendinä jo jonkun aikaa, joten siitäkin voisi olla hyötyä.

Neuvonnan vaikuttavuus

Ympäristömyönteinen asenne ja käytös eivät ole aina suoraan yhteydessä toisiinsa, mutta myönteinen asenne auttaa omaksumaan uutta tietoa ja muuttamaan rutineja. Neuvonnalla voidaan lisätä tietoa oikeasta lajittelusta, mutta se harvoin vaikuttaa käytäntöön. Ihmiset suosivat kotiin jaettava neuvontamateriaalia, toisaalta sitä vilkaisevat lähinnä aiheesta valmiiksi kiinnostuneet. Asioiden kertaaminen ja muistutus ovat hedelmällisiä keinoja, eli säännöllinen yhteydenpito ja ajoittain toistuva neuvonta on kannattavaa ympäristömyönteisten tapojen muodostumisen ja ylläpidon kannalta. Erikseen järjestetyt neuvontatilaisuudet eivät tavoita kovin hyvin ihmisiä, tehokkaampaa olisi sijoittaa jäteneuvonta jonkun muun tapahtuman yhteyteen, esimerkiksi taloyhtiön kokoukseen.

Neuvontatilaisuuksissa on tärkeää huomioida ryhmä ja räätälöidä neuvonta heidän tarpeisiin. Ulkoisten puitteiden tulee olla kunnossa, esimerkiksi keräysastia tulisi olla helposti saavutettavassa paikassa. Keräysastian puute ja kodin riittämättömät tilat jätteiden lajitteluun ja säilytykseen vaikuttavat negatiivisesti lajitteluun. Jäteneuvonnan avulla on tosin vaikeaa pyrkiä vaikuttamaan kodin tilojen uudelleen järjestämiseen kierrättämisen helpottamiseksi.

Edellytys muutoksille on ymmärrys omien tekojen seuraamuksista yhteydessä ympäristöongelmiin. Ihmisillä voi olla vääristyneitä kuvia itsestään tai vaikutusmahdollisuuksistaan. He voivat nähdä itsensä ekologisempina kuin ovat, eivätkä koe tarvetta muutokselle (Hytönen & Polviander 2006, 36). Osa luottaa teknologiaan ja uskoo sen hoitavan ympäristöongelmat hänen puolestaan (Hytönen & Polviander 2006, 35). Osa kokee merkityksettömyyttä, eli omilla valinnoilla ei ole väliä isossa mittakaavassa. Jotkut ovat niin kutsuttuja vapaamatkustajia, jotka kannattavat ympäristön puolesta tehtäviä uhrauksia mutta eivät itse halua tehdä niitä, ainakaan ilman muita. Lopputuloksena kukaan ei halua tehdä uhrauksia muiden puolesta, eikä yleisesti arvostetuista asioista pidetä huolta. (Uusitalo 1992; Haavisto 1992; Berninger et al. 1996; Konttinen 1998, Hytönen & Polviander 2006, 36 mukaan.)

Pohdintaa

Ihmiset eivät aina pysty kuvittelemaan tai näkemään tekojensa vaikutuksia ympäristöön. Moni ei esimerkiksi Turussa ajattele sitä, että tuuli kuljettaa keskustassa roskia helposti jokeen ja sitä kautta mereen. Myrkyllisiä yhdisteitä sisältäviä tupakantumpeja ja nuuskatyynyjä löytyy kaikkialta. Jokirannassa nautittu pullo saatetaan rikkoa huvin vuoksi jalkakäytävälle ja lasinsirut tuottavat vaivaa esimerkiksi koiran ulkoiluttajille. Kaupungin työntekijät siistivät kaupunkia päivittäin, jolloin säilyy kuva puhtaasta kaupungista. Muutosten aikaansaamiseksi vaaditaan monesti ulkoisia pakotteita tai vahvaa sisäistä motivaatiota, tietoa, keinoja ja tunnetta mahdollisuudesta vaikuttaa. Olisikin mielenkiintoista nähdä mitä tapahtuisi, jos ihmisiä heräteltäisiin todellisuuteen negatiivisia tunteita herättävien keinojen avulla.

Jos kaupunkia ei siivottaisi viikkoon, saisiko se ihmiset keräämään roskia vai aiheuttaisiko se välinpitämättömyyttä ja roskia tulisi vain lisää? Saataisiinko ihmiset kiinnittämään huomiota kulutustottumuksiinsa vaatteiden osalta, jos ihmisten huomiota herätettäisiin vaateteollisuuden ongelmilla? Lisäisikö se merkityksettömyyden tunteita, vai pystyttäisikö ongelmat tuomaan lähelle suomalaisia? Toimisiko huumorin ja ällistyksen keinot

paremmin? Miten ihmiset reagoisivat, jos Turun Kauppatorille vietäisiin näyttille iso kasa tekstiilijätettä? Vuoden 2016 lopulla Turussa oli asukkaita 187 604. Jos käytämme Suomen keskimääräistä tekstiilijätteen määrää eli 13 kg per asukas per vuosi, niin turkulaiset tuottavat päivittäinen tekstiilijätettä 6 775 kg.

LÄHTEET

Abrahamse, W.; Steg, L.; Vlek, C. & Rothengatter, J.A. 2005. A review of intervention studies aimed at household energy conservation. *Journal of Environmental Psychology*, 25, 273-291. Viittaus Laurikaisen 2017 mukaan.

Aistrich, M. 2014. Kannattaako vaikuttavuutta yrittää mitata? Sitra. Julkaistu 3.3.2014 [viitattu 7.6.2018]. Saatavilla <https://www.sitra.fi/artikkelit/kannattaako-vaikuttavuutta-yrittaa-mitata/>

Annala, E. 2006. Jäteneuvonnan vaikuttavuus Turun seudulla. Opinnäytetyö. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. Kestävä kehitys.

Berninger, K.; Tapio, P. & Williamo, R. 1996. Ympäristönsuojelun perusteet. Helsinki: Gaudeamus. Viittaus Hytösen & Polvianderin 2006 mukaan.

Chapagain, A.K.; Hoekstra, A.Y.; Savenije, H.H.G. & Gautam, R. 2005. The water footprint of cotton consumption. Unesco – IHE. Institute for Water Education. Saatavilla: <http://waterfootprint.org/media/downloads/Report18.pdf>

Dahlbo H.; Aalto, K.; Salmenperä, H.; Eskelinen, H.; Pennanen, J.; Sippola, K. & Huopalainen, M. 2015. Tekstiilien uudelleenkäytön ja tekstiilijätteen kierrätyksen tehostaminen Suomessa. TEXJÄTE-hankeen tulosten yhteenvetoraportti [viitattu 18.6.2018]. Ympäristöministeriö. Helsinki. Saatavilla: <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/155612>

DeGroot, J.I.M. & Steg, L. 2007. Value orientations and environmental beliefs in five countries: validity of an instrument to measure egoistic, altruistic and biospheric value orientations. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 38, 318-332. Viittaus Laurikaisen 2017 mukaan.

DeYoung, R. 1988-1989. Exploring the difference between recyclers and non-recyclers: The role of information. *Journal of environmental systems* 18(4), 341-351. Viittaus Laurikaisen 2017 mukaan.

ELY-keskus 2016. Jätekuljetusten valvonnan kehittämishanke [viitattu 18.6.2018]. Hankekuvaus. Saatavilla: <https://www.ely-keskus.fi/web/ely/varsinais-suomi-jatekuljetusten-valvonnan-kehittamishanke>

Haavisto, T. 1992. Ympäristöasenteet ja käyttäytyminen. Teoksessa Kajanto, A. (toim.) Ympäristökasvatus. Vapaan sivistystyön 33.vuosikirja, 46-57. Helsinki: Gaudeamus. Viittaus Hytösen & Polvianderin 2006 mukaan.

Heikkinen, V. 2016. Kaikki konmarittamaan! Kotimaisten kielten keskus. Kodus-blogi. Julkaistu 4.8.2016 [viitattu 27.6.2018]. Saatavilla: https://www.kotus.fi/nyt/kotus-blogi/vesa_heikkinen?5400_a=comment&5400_m=21525

Hinkkala, H. 2011. Tekstiilikierrätyksen esiselvitys - Poistotekstiilimassojen hyödyntämistapojen edistäminen jätehierarkian mukaisesti. VELOG- Vetovoimaa logistiikalla Forssan seudulle -projekti. Forssa: Hämeen ammattikorkeakoulu [viitattu 7.6.2018]. Saatavilla: http://www5.hamk.fi/arkisto/portal/page/portal/HAMKJulkisetDokumentit/Tutkimus_ja_kehitys/HAMKin%20hankkeet/velog/VALMIS_Helenan%20selvitys010611.pdf

Hytönen, T. & Polviander, E. 2006. Energiajake energiaksi – Yritysten energiajakeen lajitteluun kohdistunut neuvonta ja sen vaikuttavuuden arviointi. Opinnäytetyö. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. Kestävä kehitys.

Itä-Suomen Murskauskeskus Oy. Kierrätys ja uusiokäyttö [viitattu 7.6.2018]. Saatavilla <http://www.murskauskeskus.fi/kierratys.php>

Kaiser, F. G.; Wolfing, S. & Fuhrer, U. 1999. Environmental attitude and ecological behavior. *Journal of Environmental Psychology*, 19, 1-19. Viittaus Laurikaisen 2017 mukaan.

Kajava, M. 2018. Hyväntekeväisyydestä jälleenmyytäväksi – käytetyn vaateen kauppa on iso bisnes Afrikassa. *Maaailman kuvalehti*. Julkaistu 1.2.2018 [viitattu 14.6.2018]. Saatavilla: <https://www.maaailmankuvalehti.fi/2018/1/pitkat/hyvantekevaisytydesta-jalleenmyytavaksi-kaytetyn-vaateen-kauppa-iso-bisnes-afrikassa>

Konttinen, A. 1998. Ympäristö tietoisuudessa ja toiminnassa. Teoksessa Koskinen, K. (toim.) *soiologisia karttalehtiä, matkaopas yhteiskunnan tutkimiseen*, 277-290. Tampere: Vastapaino. Viittaus Hytösen & Polvianderin 2006, 36 mukaan.

Krabbe, K. 2015. Mitä on kiertotalous? [viitattu 7.6.2018]. *JätePlus* 1/2015. Jätehuoltoyhdistys ry:n jäsenlehti. Saatavilla: <http://www.jateplus.fi/jateplus-12015/mita-on-kiertotalous/>

Lahti, V. & Saarela, I. 1991. Kun vesi on myrkkyä – Tapaustutkimus myrkkyyntömmuudesta Kärkölään Järvelässä. Teoksessa Massa, I. & Sairinen, R. 1991. *Ympäristökysymys, Ympäristöuhkien haaste yhteiskunnalle*. Helsinki: Gaudeamus. Viittaus Hytösen & Polvianderin 2006 mukaan.

Laurikainen, L. 2017. Neuvonnan vaikuttavuus kierrätystä koskeviin asenteisiin ja jätteen lajitteluun suurtalouskeittäössä. *Pro Gradu –tutkielma*. Turku: Turun yliopisto, psykologian ja logopedian laitos.

Lettenmeier, M. 1994. *Roskapuhetta – jäteneuvonnan käsikirja*. Helsinki: Ympäristöministeriö, Vesi- ja ympäristöhallitus, Rakennusalan kustantajat. Viittaus Hytösen & Polvianderin 2006 mukaan.

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n vuosikatsaus 2016. Jäteneuvonta ja viestintä [viitattu 14.6.2018]. Saatavilla: <https://lsjh.e-julkaisu.fi/vuosikatsaus2016/fi/jateneuvonta-ja-viestint%C3%A4>

LSJH:n hankkeet. *Telaketju* [viitattu 18.6.2018]. Saatavilla: <https://www.lsjh.fi/fi/yritys-ja-ymparisto/hankkeet/>

LSJH:n ympäristökasvatus. Jätehuolto mukana kestävän kehityksen kasvatuksessa. Yhtiön kotisivut, neuvonta [viitattu 15.6.2018]. Saatavilla: <https://www.lsjh.fi/fi/neuvonta/tilaa-neuvontaa/ymparistokasvatus/>

Lybäck, K. 2002. Ympäristökysymykset mikrotason toimijoiden arjessa: asenteiden ja käyttäytymisen välinen ristiriita. Teoksessa Loukola, O., Lybäck, K., Tervo, M. (toim.) *Arvot, ympäristö ja teknologia* 217-234. Helsinki: Yliopistopaino. Viittaus Hytösen & Polvianderin 2006 mukaan.

Moisander, J. & Uusitalo, L. 2001. Motivation and social contingency of environmental consumer choices. Helsinki: Helsingin kauppakorkeakoulu. Viittaus Hytösen & Polvianderin 2006 mukaan.

Nyman, E. 2018. Pikamuoti rasittaa sekä työntekijää että ympäristöä – suomalaisyritys ratkoo ongelmaa valmistamalla kierrätyskangasta Intiassa. *Uutinen* julkaistu 21.2.2018 [viitattu 18.6.2018]. *maailma.net*. Saatavilla: <http://www.maaailma.net/uutiset/pikamuoti-rasittaa-seka-tyontekijaa-etta-ymparistoa-suomalaisyritys-ratkoo-ongelmaa>

Pyy, O. 2015. mitä on tekstiilijäte? *Blogiteksti* julkaistu 26.11.2015 [viitattu 14.2.2018]. Saatavilla: <http://outilespyy.com/mita-on-tekstiilijate/>

Pyy, O. 2018. kierrätystä vai uudelleenkäyttöä? *Blogiteksti* julkaistu 8.2.2018 [viitattu 7.6.2018]. <http://outilespyy.com/kierratys-uudelleenkayttö-uusiokaytto-termi/>

Rynning, M-R.1992. Asenteiden muuttumisen edellytykset ja lainalaisuudet. Teoksessa Kajanto, A. (toim.) *Ympäristökasvatus. Vapaan sivistystyön 33.vuosikirja*, 69-77. Helsinki: Gaudeamus. Viittaus Hytösen & Polvianderin 2006 mukaan.

S-ryhmä 2017. S-ryhmä: Kiertotalouden edelläkävijyys vaatii kierrätysloikan. Uutinen julkaistu 5.6.2017 [viitattu 13.6.2018]. Saatavilla: https://www.s-kanava.fi/web/s-ryhma/uutinen/s-ryhma-kiertotalouden-edellakavijyys-vaatii-kierratysloikan/3860452_384136

Steg, L. & Vlek, C. 2009. Encouraging pro-environmental behaviour: An integrative review and research agenda. *Journal of Environmental Psychology*, 29, 309-317. Viittaus Laurikaisen 2017 mukaan.

Suomen virallinen tilasto (SVT) a. Käsitteet ja määritelmät. Jätetilasto [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-3339. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 7.6.2018]. Saatavilla: <http://www.stat.fi/til/jate/kas.html>

Suomen virallinen tilasto (SVT) b. Jätetilasto [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-3339. 2015, Liitetäulokko 1. Yhdyskuntajätteet 2015, tonnia. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 7.6.2018]. Saatavilla: http://www.stat.fi/til/jate/2015/jate_2015_2016-12-20_tau_001_fi.html

Suomen virallinen tilasto (SVT) c. Jätteiden hyödyntäminen on korvannut yhdyskuntajätteiden kaatopaikkasijoittamisen. Julkaistu 15.1.2018 [viitattu: 14.6.2018]. Jätetilasto [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-3339. Yhdyskuntajätteet 2016. Helsinki: Tilastokeskus. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/jate/2016/13/jate_2016_13_2018-01-15_tie_001_fi.html

Suomen jätelaki 646/2011. Annettu Helsingissä 17.6.2011. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110646#Pidp450833936>

Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy 2014. Jätetekstiilistä voi valmistaa jopa alkuperäistä parempaa kangasta. Uutinen julkaistu 15.7.2014 [viitattu 7.6.2018]. Saatavilla: <https://www.vtt.fi/medialle/uutiset/vtt-j%C3%A4tetekstiilist%C3%A4-voi-valmistaa-jopa-alkuper%C3%A4ist%C3%A4-parempaa-kangasta1>

Tekstiili 2.0. Poistotekstiilipilotti-hanke. Hankekuvaus lyhyesti. Turku AMK:n ylläpitämät sivut [viitattu 18.6.2018]. Saatavilla: <http://poistotekstiili.turkuamk.fi/tekstiilikierattys-pilotti/>

Tekstiili 2.0 visuaalinen raportti. Hankkeen tulokset verkkopohjaisena visuaalisena raporttina. Turku AMK:n ylläpitämät sivut [viitattu 18.6.2018]. Saatavilla: <http://poistotekstiili.turkuamk.fi/>

Telaketju: Termit. Hankkeen verkkosivut [viitattu 14.2.2018]. Saatavilla: <https://telaketju.turkuamk.fi/termit/>

Telaketjun projektisuunnitelma. Saatu Lounais-Suomen jätehuolto Oy:n kiertotalousasiantuntija Miia Jylhäältä PDF-tiedostona.

Tieteen termipankki. Hyötyjäte [viitattu 7.06.2018]. Saatavilla: <http://www.tieteentermi-pankki.fi/wiki/Nimitys:hyotyjate>

Turun kaupungin tilastollinen vuosikirja. Tilastotietoa aihealueittain: 2.4. Väestö iän ja kielen mukaan alueittain 31.12.2016 [viitattu 14.2.2018]. Saatavilla: https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/0204_3.pdf

Uusitalo, L. 1992. Asenteiden ja käyttäytymisen ristiriita – haaste ympäristökasvatukselle. Teoksessa Kajanto, A. (toim.) Ympäristökasvatus. Vapaan sivistystyön 33.vuosikirja, 58-68. Helsinki: Gaudeamus. Viittaus Hytösen & Polvianderin 2006, 36 mukaan.

Valtioneuvosto. Biotalous ja puhtaat ratkaisut [viitattu 7.6.2018]. Saatavilla: <http://valtioneuvosto.fi/hallitusohjelman-toteutus/biotalous>

Water Footprint Network 2017. Guiding farmers toward sustainable cotton production. Julkaistu huhtikuussa 2017 [viitattu 18.6.2018]. Saatavilla: http://waterfootprint.org/media/downloads/Guiding_Farmers_Towards_Sustainable_Cotton_Prod_2017.pdf

Ympäristö.fi 2013 a. Jätehuollon vastuut ja järjestäminen. Julkaistu 13.6.2013 [viitattu 14.6.2018]. Saatavilla: http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Kulutus_ja_tuotanto/Jatteet_ja_jatehuolto/Jatehuollon_vastuut_ja_jarjestaminen

Ympäristö.fi 2013 b. Resurssitehokkuus. Julkaistu 6.11.2013 [viitattu 7.6.2018]. Saatavilla: http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Kulutus_ja_tuotanto/Resurssitehokkuus

Ympäristö.fi 2015 a. Tuottajavastuu jätehuollossa. Julkaistu 7.8.2015 [viitattu 7.6.2018]. Saatavilla: <http://www.ymparisto.fi/tuottajavastuu>

Ympäristö.fi 2015 b. Jätteet. Julkaistu 17.4.2015 [viitattu 18.6.2018]. Saatavilla: <http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Ymparisto/Jatteet>

Ympäristö.fi 2017. Kehittämishankkeet 2017-2018. Julkaistu 20.3.2017 [viitattu 7.6.2018]. Saatavilla: http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Ymparisto/Jatteet/Kehitys_ja_kokeiluhankkeet/20172018

Ympäristöministeriö 2013. Valtioneuvoston asetus rajoittaa orgaanisen jätteen sijoittamista kaatopaikalle. Tiedote julkaistu 2.5.2013 [viitattu 14.6.2018]. Saatavilla: http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Ymparisto/Jatteet/Valtioneuvoston_asetus_rajoittaa_orgaani%289922%29

Ympäristöministeriö 2017. Jätedirektiiveistä alustava sopu EU:ssa – uusia kunnianhimoisia kiertätavoitteita jätteille. Tiedote julkaistu 18.12.2017 [viitattu 7.6.2018]. Saatavilla: [http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Tiedotteet/Jatedirektiiveista_alustava_sopu_EUssa__\(45460\)](http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Tiedotteet/Jatedirektiiveista_alustava_sopu_EUssa__(45460))

Ympäristöministeriö 2018. Kiertotalous. Julkaistu 22.1.2018 [viitattu 7.6.2018]. Saatavilla: <http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Ymparisto/Kiertotalous>

Kyselylomake

Kysely jätteiden lajittelutottumuksista

Tällä kyselyllä pyrimme selvittämään jätteiden lajittelua ja siihen liittyviä taustatekijöitä asuinalueesi kodeissa. Vastaa kysymyksiin valitsemalla sopiva vaihtoehto niin, että vastauksesi kuvaavat sinua, ajatteluaasi ja toimintaasi mahdollisimman hyvin. Spontaani vastaustapa on usein paras ja antaa toiminnastasi rehellisimmän ja johdonmukaisimman kuvan. Vastaa jokaiseen kohtaan.

Kaikkia vastauksiasi käsitellään nimettömästi ja tuloksia käytetään ainoastaan tutkimustarkoitukseen ja tekstiilinkierrätyksen kehittämiseen. Vastanneiden kesken arvotaan 100 euron arvoinen Lippupisteen lahjakortti. Kiitos yhteistyöstä!

1. Seuraavassa on lueteltu erilaisia jätelajeja ja pois siivottavia tuotteita. Merkitse kunkin kohdalle, miten usein kutakin niistä lajittelet erikseen, kun olet heittämässä pois kyseistä jätettä tai tuotetta.

Jätelaji (perässä selite tai esimerkkejä)	Lajittelen aina	Lajittelen yleensä	Lajittelen joskus	En lajittele (juuri) koskaan. (Laitan poltto- kelpoiseen jätteeseen)
Paperi (sanomalehdet, tulosteet ja mainokset)	☐	☐	☐	☐
Metalli (säilyketölkkit, korkit ja kannet, folio, kuluneet kattilat)	☐	☐	☐	☐
Lasipakkaukset (pantittomatlasipullot ja -purkit)	☐	☐	☐	☐
Kartonkipakkaukset (pahvilaatikot, paperipussit ja maitotölkkit)	☐	☐	☐	☐
Muovipakkaukset (muoviset pullot, rasiat ja pussit)	☐	☐	☐	☐
Biojäte (ruuantähteet, vihannesten kuoret, suodatinpussit)	☐	☐	☐	☐
Vaaralliset jätteet (ent. ongelmajäte, kuten paristot ja lääkkeet)	☐	☐	☐	☐
Sähkölaitteet (elektroniikkalaitteet, paristolla toimivat laitteet, kodinkoneet)	☐	☐	☐	☐
Käyttökelvottomat tekstiilit (rikkinäiset ja kuluneet vaatteet ja kodintekstiilit)	☐	☐	☐	☐

**Käyttökelpoiset tekstiilit
uusiokäyttöön**
(esim. kirpputorille,
hyväntekeväisyysjärjestön
keräykseen)

**Käyttökelpoiset kodin
tavarat uusiokäyttöön**
(esim. nettimyyniin,
Ekotorille)

**2. Mitkä tekijät tällä hetkellä vähentävät haluasi lajitella erilaisia jätteitä?
Voit valita useamman vaihtoehdon.**

- En tiedä minne lajitellut jätteet kuuluisi viedä
- Puutteelliset lajittelu-/säilytystilat kotona
- Lajittelun vaivalloisuus
- Vastaanottoaika on liian kaukana
- Taloyhtiössämme ei ole keräysastioita lajitelluille jätteille
- Taloyhtiössämme eri tyyppisille jätteille varatut säiliöt ovat huonot/epäselvästi merkityt
- Epäsiisti vastaanottoaika
- Lajittelun jätteen vastaanottoaika keräysastiat aina täynnä/tyhjennetään liian harvoin
- En pidä lajittelua tärkeänä
- Jokin muu syy, mikä?
- Ei mikään vähennä _____

**3. Arvioi tämänhetkistä ajatteluaasi. Vastaa piirtämällä rasti itseäsi parhaiten kuvaavaan
kohtaan jatkumolla. Kierrättäminen on mielestäni:**

Vaivalloista	☐	☐	☐	☐	☐	Vaivatonta
Epämiellyttävää	☐	☐	☐	☐	☐	Miellyttävää
Tärkeää	☐	☐	☐	☐	☐	Tarpeetonta
Helppoa	☐	☐	☐	☐	☐	Vaikeaa
Monimutkaista	☐	☐	☐	☐	☐	Yksinkertaista
Nopeaa	☐	☐	☐	☐	☐	Aikaavievää
Osa kotitöitä	☐	☐	☐	☐	☐	Ylimääräistä puuhaa
Pakollista	☐	☐	☐	☐	☐	Vapaaehtoista

4. Tiesitkö, että Turun seudulla vastaanotetaan jo kotitalouksien käyttökelvottomia tekstiilejä?

- En ole kuullut keräyksestä
- Kyllä, olen kuullut asiasta, mutta en tiedä tarkemmin
- Kyllä, tiedän vastaanottoaikat ja lajitteluohjeet pääpiirteittäin
- Kyllä, tiedän keräyksestä ja olen jo käyttänyt sitä

Jos valitsit tämän vaihtoehdon, minne olet vienyt lajitellun tekstiilijätteen?

---

5. Mitkä asiat lisääisivät haluasi lajitella käyttökelvottomia tekstiilejä? Voit tarvittaessa valita useamman vaihtoehdon. Lajittelisin tekstiiliä enemmän jos...

- saisin enemmän tietoa siitä, miten tekstiilit tulee lajitella
- saisin tietoa siitä, minne lajitellut tekstiilit tulee viedä
- saisin enemmän tietoa lajittelun hyödyistä
- lajiteltua tekstiiliä hyödynnettäisiin nykyistä enemmän uusien tuotteiden raaka-aineena
- saisin alennusta jätemaksuista/yritysvastikkeesta/vuokrasta kun lajittelu on tehty oikein
- tulisi sakkoja tai lisämaksuja lajittelun laiminlyömisestä
- kotona olisi riittävät ja asianmukaiset tilat lajitelluille jätteille
- taloyhtiössä olisi oma keräysastia käyttökelvottomalle tekstiilille
- käyttökelvottoman tekstiilin vastaanottoaikat olisivat sijainniltaan sopivammat
- Ei mikään lisäisi, ei kiinnosta ollenkaan.
- Ei mikään lisäisi, lajittelen jo nyt kaiken käyttökelvottoman tekstiilin erikseen.

6. Mitä seuraavista lajittelisit käyttökelvottoman tekstiilin keräysastiaan? Rastita mielestäsi kaikki oikeat vaihtoehdot. (Vastaa nykyisten tietojesi varassa tarkistamatta ohjeista)

- pöytäliina jossa on tahra
- pieneksi jäänyt juhlapuku
- kulahtanut T-paita
- pilalle värjäätynyt matto
- nyppyinen neule
- risat kengät
- pariton sukka
- reikäiset farkut
- lahjapusero, josta en pidä
- En halua arvata, en tunne lajitteluohjeita

7. Mistä olet saanut tietoa käyttökelvottoman tekstiilin lajitteluohjeista ja vastaanottopaikoista?

- Sanomalehdistä tai radiosta
- Sosiaalisesta mediasta (esim. Facebook, Twitter)
- Lounais-Suomen jätehuollon (LSJH) internetsivuilta
- LSJH:n Huomiselle - asukaslehdessä
- Tuttavilta
- Yleisötilaisuuden/tapahtuman yhteydessä
- Taloyhtiön tiedotteesta
- Jokin muu kanava, mikä? _____
- En ole saanut lainkaan tietoa

8. Mitä kautta toivoisit saavasi jatkossa tietoa tekstiilin lajitteluohjeista ja vastaanottoaikoista?
(Merkitse numeroin 1-3 kolme tärkeintä tapaa, joista 1 on tärkein)

- Sanomalehdistä tai radiosta
- Sosiaalisesta mediasta (esim. Facebook, Twitter)
- Lounais-Suomen jätehuollon (LSJH) internetsivuilta
- LSJH:n Huomiselle - asukaslehdessä
- Tuttavilta
- Yleisötilaisuuden/tapahtuman yhteydessä
- Taloyhtiön tiedotteesta
- Jokin muu kanava, mikä? _____
- En ole kiinnostunut saamaan tietoa tekstiilin kierrätyksestä.

9. Onko sinulla kehitysideoita tai haluatko antaa palautetta tekstiilinkierrätykseen liittyen?

Taustatiedot

Sukupuoli	☐ Nainen	Ikä	☐ Alle 25
	☐ Mies		☐ 25 - 44
	☐ Muu / en halua ilmoittaa		☐ 45 - 64
			☐ 65 tai vanhempi
Äidinkieli	☐ Suomi	Kotitalous	☐ Asun yksin
	☐ Ruotsi		☐ Pariskunta
	☐ Muu, mikä: _____		☐ Lapsiperhe
			☐ Muu, esim. kimppakämpä
Koulutus	☐ Peruskoulu/kansakoulu	Asunto	☐ Omakotitalossa tai paritalossa
	☐ Lukio		☐ Rivitalossa
	☐ Ammattikoulu		☐ Kerrostalossa
	☐ Yliopisto tai korkeakoulu		
Työtilanne	☐ Opiskelija	Asuinalue	☐ Varissuo
	☐ Työtön		☐ Lauste
	☐ Työssäkäyvä		☐ Vaala
	☐ Eläkeläinen		☐ Muualla LSJH:n palvelualueella*
	☐ Hoidan lasta/lapsia kotona		☐ Muualla Suomessa tai ulkomailla
	☐ Muu tilanne		

* Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n (LSJH) omistajakunnat ovat Aura, Kaarina, Kemiönsaari, Lieto, Marttila, Masku, Mynämäki, Naantali, Nousiainen, Paimio, Parainen, Pöytyä, Raisio, Rusko, Salo, Sauvo ja Turku.

Jos haluat osallistua Lippupisteen 100 € arvoisen lahjakortin arvontaan, täytä yhteystietosi alle.

Nimi: _____

Osoite: _____

Sähköposti: _____

Puhelinnumero: _____